

DIRVA

THE FIELD

Nr. 2
Sausis-January 7, 1958
Cleveland, Ohio

Koegzistencijos šešėlyje

Mūsų ryšiai su Lietuvoje pasilikusiais

V. RASTENIS

Jau maždaug treči metai, kaip, palyginti, plačiai atsivėrė galimybės susišinoti su Lietuva. Nors tai ne laisvas susišinėjimas, nes visi jaučia policinės kontrolės šešėlį, kurio pasekmės tik spėjamos, bet galimybės susišinoti, nors varžoma baimės, vis dėlto yra.

Savo laiku buvo bandoma kelti klausimas, kodėl mūsų politinės vadovybės neinstrukuoja mūsų, kaip elgtis: susirašinėti, ar ne; siųsti siuntinius, ar ne; pirkti iš ten ateinančią literatūrą, ar ne; prenumeruoti ten leidžiamus laikraščius, ar ne; skatinti tenyksiūsių bičiulius, kad jie pirktų ir siųstų mums ten leidžiamas knygas, ar ne?

Klausimai turi savo prasmę, nes vienokioj ar kitokioj laikysenoj glūdi tam tikri politinės reikšmės elementai: galimas pavojus ten laisvą ar siuntinius gaunantiems; dideli mokesčiai už teisę siųsti siuntinius okupacinės valdžios išdui; pinigų mokėjimas už leidinius, kuriuose neišvengiamai prikimšta priešiškos propagandos; pagaliau — tas propagandos "ragavimas", kas ir yra jos leidėjų tikslas. Žiūrint griežtai dogmatiškai, gal reikėtų atsakyti nuo visų tų galimybių ir vengti net pirštų prisiliepti prie visko, kas tik turi kokio nors ryšio su smurtiška valdžia Lietuvoje...

Bet tūkstančiai ar net dešimtys tūkstančių mūsų žmonių nelaukė instrukcijų iš kokių nors viršūnių ir išsprendė sau tuos klausimus nuosavu sveiku protu. Susirašinėjimas vyksta, siuntiniai eina, literatūros gana apšiai gaunama iš ten, nueina truputis ir į ten. Ir vadinamoji Geležinė Uždanga jau šiek tiek "prakrapštyta". Okupacinei valdžiai tam tikra duoklė už tai atiduodama, bet ryšys susidarė su tautiečiais, ne su valdžia. Turbūt jokia kita priemonė negalėtų taip veiksmingai padėti tautos dvasiai palaikyti, kaip tas ryšys. Kai didžiosios jėgos tuo tarpu daidosi tik kaip čia dar nors kiek "pakoegzistuoti" su Kremliaus valdžia, mes, patyrusieji, ką tokia koegzistencija praktiškai reiškia, žinoma, tą koegzistencijos norą kritikuojame, bet negi mūsų kritikai tą norą sulaukyti. Kad ir kritikuodami, negalime su tuo faktu nesutikti, nes jis yra. O jeigu yra, tai reikia bent jau pasinaudoti juo lietuvių su lietuvių ryšiu atnaujinti ir sustiprinti visais galimais būdais.

KUR RIBA?

Kaip suprasti ryšį lietuvių su lietuvių? Ką tenai galime laikyti lietuvių? Ar tik savo gimines ar bičiulius, kurių patriotiniu nusiteikimu neabejojame? Ar ir po 1941 bendrus ir dabar jau subrendusį jaunimą, apie kurio nusiteikimus, palyginti, maža ką nežinome? O kaip su tais lietuvių, kuriuos matome net ir nežemose režimo pareigose? Ypač, kaip su tais lietuvių, kurie yra okupacinę valdžią remiančios komunistų partijos netgi vietinėse viršūnėse? Ar su jais irgi siekti ryšių? Ar bandyti ir juose užčiuoti patriotišką stygėlę ir gal išgauti iš jos garą?

Iš karto atfodo — o kodėl gi ne? Bet čia pat iškeliama ir abe-

jojimai. Vienas — ar ne per daug mes nuolaidūs? Ar ne per greitai esam linkę dovanoti kiekvieną išdavimą? Ar ne per lengvai bandom pateisinti kiekvieną susidėjimą su priešu? Kitas abejotimas — ar bet koks ryšys su oficialiosiose pareigose tenai esančiais žmonėmis nėra tuo pačiu ryšiu ir kaip ir bičiuliavimasis su pačiu režimu? Ar tai nėra susitaikymas su pačiu smurto faktu? Ar tai nebus išdavikiškumas laisvės kovoje?

Kai čia, New Yorke, lankėsi prof. Juozas Matulis — kaip svetimosios valdžios reprezentantas —, jis prisilaikė tam tikro principo. Būtent, jis neatsisakė susitikti su savo buvusiais pažįstamais ar draugais, kaip su privačiais asmenimis, bet aiškiai atsisakė susitikti su tokiais pačiais draugais, kuriuos žinojo esant kokiuose nors Lietuvos laisvės kovos organuose. Vadinasi, ir jis, neveddamas ryšio "lietuvių su lietuviu", vengė tokio ryšio, kuris galėtų būti supras tas, kaip "režimo su opozicija" ryšys.

Si laikysena stipriai pateisintina lygiai vienoj, lygiai kitoj pusėj. Bet vistiek tas dar neat-sako į klausimą, kurioj gi vietoj "lietuvių su lietuviu" ryšis baigiasi ir pereina į kovojančių šalių koegzistenciją ar net bičiuliavimąsi.

Pastaroj PETS sesioj vienas iš buvusių 1956 metų lapkričio Vengrijos revoliucijos žymiausių vadų, generolas Kira-lj, pabrėžė, kad tenai likusieji privalo eiti į kompromisus su režimu, nes jiems nėra kitos išeit-ties, jeigu jie dar nenori palai-doti paskutinių savo vilčių. Bet mums, laisviems, kompromisas su tokiu režimu nepateisinamas.

Manau, kad tai labai įsidėm-tinas dėsnius. Iš to išplaukia ir atsakymas į pirmąjį minėtą abe-jojimą, kuriuo baiminamasi, ar mes nesam per daug atlaidūs. Faktas, kad tenai pasilikusieji kovotojai neturi kitos išeities ir labai dažnai privalo ligi laiko eiti į kompromisus su pavergė-jais vien tik tuo smetimu, kad kitaip paskutinės viltys turėtų būti palaidotos, yra žinomas ir suprantamas. Iš to išvada, kad ir režimo, net komunistų parti-jos pareigūno asmenyje gali glū-dėti savo laiko belaukias laisvės kovotojas. Taip, aišku, yra ne visais atvejais, bet mes gi ne-galim tikrai žinoti, kas toks yra, ir kas ne. Todėl tikslingiau yra būti atsargesniems su beatodai-riskais pasmerkimais. Ir, manau, nėra jokio nusižengimo, nėra jo-kio laisvės kovos išdavimo pro-gai pasitaikius pabandyti paieš-trėti patriotiškos stygos kiekvie-no lietuvių asmenybėje, nepai-sant kokio svarbumo poziciją jis šiandien užima okupacinio reži-mo sistemoje. Bet, iš kitos pu-sės, toks patriotinės stygos ieš-kojimas turėtų būti nukreiptas tik į asmenis, o ne į pačių režimo sistemą ar jo institucijas.

(B. d.)

TIK PARTINIŲ SVIETIMU RŪPINASI

(žinios iš Lietuvos)

Tuo metu, kai Amerika susi-rūpino, kaip čia pasivijus Sovie-tiją švietimo srityje (ten mo-kinius labiau spaudžia dirbti, negu čia vidurinėse mokyklose), Lietuvos kompartijos centras irgi paskelbė nutarimą, kuriame reikalauja pašalinti įvairias spragas švietimo-auklėjimo dar-be. Tik susirūpinimas ten krei-piamas į kitus dalykus. Labiau-siai pabrėžtas susirūpinimas yra, kaip "užkirsti kelią betku-riems priešiškos ideologijos pa-si-reiškimams".

Tarp ko kita, trijų vyriausiu-jų klasių moksleiviams šimet

bus papildomas uždavinys — "susipažinti su senesniais išleistu Tarybų Lietuvos Istorijos vado-veliu". Ligi šiol Lietuvos isto-rija praktikoje visai nebuvo dėstoma, nes ji vis dar nebuvo "tarybiškai" perrašyta.

1958 metais numatoma įvesti uniformos moksleiviams. Be to, auklėjimo problemoms svarsty-ti numatomas didelis mokytojų suvažiavimas.

1958 METŲ BIUDŽETAS
LIETUVAI JAU
NUSTATYTAS
Maskvoje prieš Kalėdas įvy-

Rožių parado, vykusio 69-tą kartą Pasadenoj, Californijoje, išrinkta karalienė Gertrude Wood, 17 m. Virš milijono žmonių sekė to parado ištaikingas iškilmes.

kusioje aukščiausiojo sovieto se-sijoje priimtas Sovietijos biu-džetas, kuriame nustatytas biu-džetas ir Lietuvai. Vilniuje "su-lyj, pabrėžė, kad tenai likusieji padaryti jame nežymių pakeiti-mų, bet neišdėdamas iš Maskvo-jos nustatytos sumos ribų, kuri 1958 metams yra 3,838,573,000 rublių. Anksčiau Lietuvai buvo nustatyti tokie biudžetai:

1945	—	608,300	tūkst. rublių
1946	—	862,384	" "
1949	—	1,426,631	" "
1950	—	1,382,245	" "
1951	—	1,611,710	" "
1952	—	1,482,823	" "
1953	—	1,591,249	" "
1954	—	1,753,748	" "
1955	—	1,653,614	" "
1956	—	2,258,000	" "
1957	—	2,514,000	" "
1958	—	3,838,573	" "

Biudžetas apima ne tik vals-tybės bei konfunalinius reikalus įprasta tvarka, bet ir visas tas ūkio šakas, kurios anksčiau bu-vo privatinio ūkio sferoje ir į valstybės biudžetą nebūdavo įskaitomos. 1958 metų biudžeto sumos didelis paūgėjimas susi-darė iš to, kad ligi šiol tiesiogiai iš centro administruotos pramonės įmonės perėjo vietinių or-ganų žinion.

STATO NAMUS IS DURPIŲ

Gyvenamųjų namų krizei aš-trėjant ir stingant medžio bei molio, projektuotojai kreipia akį į tokias statybines medžiagas, kaip Kuršių Marių nendrės, piu-venos, spaliai ir džiovintos dur-pės.

Vartoiant durpes (tuštumoms užpildyti), esą neblogam (?) 3 kambarių ir virtuvės namukui galį užtekti pastrečio kubinio metro durpių. Iš viso, tačiau, ir toks namas turis kaštuoti apie 8-9 tūkstančius rublių.

Tokių durpių namelių jau esą pastatyta Pandely, Rasei-niuose ir Sargėnuose, ties Kau-nu.

SIMTATOKSTANTINĖS KIAULIDĖS

Simtū kaulių iš molio krėsta kaulidė Lietuvoje dabar kaš-tuoja 114,000 rublių. Iš plytų mūryta tokio dydžio kaulidė kaštuoja per ketvirtį milijono rublių.

IEŠKOMA SOSTINĖ

Anglijos ir plienų valstybių — Prancūzijos, V. Vokietijos, Ita-lijos ir Beneluxo — užs. reik. ministrai svarstė, kurį miestą parinkti Jungt. Europos sostine. Siūlomi Briuselis, Liuksembur-gas ir lallai įstaigų Milanai.

Prancūzai pasiūlė kompromi-są: dvilypę sostinę iš Strasbur-go (Prancūzijoje) ir Kehllo (antrojoje Reino pusėje, V. Vo-kietijoje) miestų.

Brazilija įpusėjo statybą nau-jos sostinės, kuri statoma kal-nuose, apie 600 mylių į šiaurės vakarus nuo dabartinės Rio de Janeiro.

JAV DALYVAUS BAGDADO PAKTO KONFERENCIJOJE

Sausio 27 d. Ankaroje prasi-dės Bagdado pakto konferenci-ja, kurioje pirmą kartą daly-vaus oficialus JAV atstovas — sekr. Dulles.

Bagdado pakto nariai yra Bri-tanija, Turkija, Iranas, Irakas ir Pakistanas. 1955 JAV prita-rė ir skatino šios organizacijos kūrimąsi, tačiau pakto nepasi-rašė, kad nesuerzintų Izraelio, Egipto ir Saudi Arabijos, kurie nėra nariai. Nuo 1956 m. į kon-ferencijas JAV siųsdavo neofi-cialius stebėtojus.

MIRĖ VYSK. KAZIMIERAS PALTAROKAS

Vilniaus radijas pranešė, kad sausio mėn. 3 d. (tiksliai data ne-nugirsta) Lietuvoje mirė vysku-pas Kazimieras Paltarokas.

Esą pašarvotas Panevėžio ka-tedroje. Laidojamas sausio mėn. 7 d.

Priims sovietų pasiūlymą?

JAV vyriausybė šią savaitę padarys esminių sprendimų nu-siginklavimo derybų klausimu.

Harold E. Stassen, prezidento patarėjas nusiginklavimo klau-simais, pasiūlė prezidentui švel-ninti Jungt. Valstybių nusista-tymą dėl sovietų pasiūlymo, ta-čiau sekr. Dulles yra nusistatęs laikytis ligšiolinių pozicijų. Ga-lutinis sprendimas priklauso prezidentui.

Jungt. Valstybių sąjunginin-kai yra linkę pritarti sovietų siūlomai plačiai Rytų Vakarų vyriausybų konferencijai. Tai ryškiai atsispindėjo Britanijos premjero Macmillano pasiūlyme pradėti derybas Rytų-Vakarų nepuolimo paktui, kaip pirmą žingsnį dabartinei įtampai su-mažinti.

Per radiją pasakyoje kalbo-jė jis pareiškė, kad Britanija esanti pasiryžusi tartis Jungti-nių Tautų rėmuose ar už jų, kad būtų galima nustatyti, kiek nuo-sirdi yra dabartinė Sovietų Są-jungos taikos ofenzyva. Jėgų iš-balansavimas karą daras nega-limu, tad Vakarai turį tartis su Sov. S-ga dėl nusiginklavimo. Britanija tokio susitarimo siek-sianti, ir galbūt pasitarimai tuo reikalu paruošia kelią susitikti Rytų ir Vakarų vyriausybų še-fams.

Tačiau Vakarai, eidami tartis su sovietais, turį neužmiršti ankstyvesnių patirčių ir todėl iš-likti vieningi ir stiprūs.

ROKOSOVSKIS MASKVON

Sovietų maršalas Rokosovskis atšauktas iš Transkaukazo į Maskvą ir paskirtas gynybos mi-nisterio pavaduotoju.

Sovietai jo grąžinimą Mask-von aiškina tuo, kad Vid. Rytuo-se įtampa sumažėjusi ir karo su Sirija pavojus praėjęs.

MALTA GRASINA NUTRAUKTI RYŠIUS

Britanijos karinio biudžeto karpymai, šį kartą palietę kara-liškojo laivyno uostą Maltoje, atnešė naujų rūpesčių Britani-jai. Maltos min. pirm. Mintoffas Maltos savivaldos seimelyje pa-skelbė, kad Malta nutrauksian-ti visus ryšius su Britanija, jei pastaroji neduosianti kito darbo

iš uosto atleisimams 14,000 maltiečių.

Malta, britų kolonija su vidi-nt savivalda, susidedanti iš 3 didesnių salų ir 3 negyvenamų salelių, turi apie 314,000 gyven-tojų. Anksčiau ji buvo labai svarbus britų atsparos punktas. Antrojo Pas. karo metu ji per-gyveno per 4,000 vokiečių ir ita-lų bombardavimų. Ji tebėra brit-tams svarbi, kol neišspręstos Kiprų ir Suezio problemos, tačiau ateity, modernėjant ginklams, jos strateginė reikšmė mažės.

Maltoje šiuo metu yra ir NA-TO karinių jėgų Viduržemio jū-roje štabas ir JAV bombonešių bazė su 1000 karių.

SUTEIKĖ AZYLĮ

JAV suteikė azylį lenkų moks-lininkui Dr. J. Nowinskiui, kuris spalio mėn. buvo Lenkijos vy-riausybės leistas atvykti paskai-tų ciklui John Hopkins universi-tete ir vėliau nutarė Lenkijon negrįžti.

Nowinskis yra termo-elastin-gumo specialistas. Tai matema-tikos teorijos šaka, nagrinėjan-ti įvairių medžiagų plėtimosi ir susitraukimo laipsnį, temperatū-rai kitėjant. Amerikoje jis dirbs raketų gamybos programoje.

IŠ VISUR

• Brazilija yra pasirošusi prekiauti su Sov. S-ga ir kitais komunistiniais kraštais, — pa-reiškė finansų min. Alkminas.

• 379 politiniai kaliniai nu-baleisti Rytų Vokietijoje 1957 m.

• Tarpt. Raudonojo Kryžiaus gen. sekretoriaus pareigas per-ėmė amerikietis Henry W. Dun-ning, pakeisdamas prancūzą Bo-nabes de Roughe, išbuvusį tose pareigose nuo 1936 m.

• Izraelis pareiškė protestą dėl UNESCO nutarimo duoti ra-daro įrengimus vienai Egipto mokyklai.

• Japonija ir P. Korėja pasi-rašė sutartį, pagal kurią grąžins vieni kitų kalinamus piliečius. Apie 1,500 korėjiečių yra kali-nama Japonijoje dėl įvairių nu-sikaltimų bei imigracijos įsta-tymų pažeidimų, ir apie 1,000 japonų žvejų kalinama Korėjo-je dėl įplaukimo į Borėjos teri-toriją.

• 6,400 svetimšalių deportavo JAV praeitais metais, daugumą už atvykimą be dokumentų.

• 3,600 specialistų buvo įsi-leista į JAV praeitais metais, nors įstatymai leidžia atvykti 75,000. Priežastis — menkas amerikinės pramonės susidomė-jimas užsienio specialistais.

• Didelis lokų ir elnių antplū-dis iš šiaurinės Rusijos pastebė-tas Suomijoje. Kariniai sluoks-niai iš to daro išvadą, kad Rusi-jos šiaurėje yra vykdyti dideli sprogimai; taip pat galima spėti, jog ten statoma karinių bazių linija.

Clevelando priemiesty — Mayfield Heights, dvivietis lėktuvas taip laimingai nukrito į medžių šakas. Lakūnų kelionė pasibaigė gaisrininkų kopėčiomis...

JIE ISIJUNGE I 179 EILĘ

Į skelbiamą \$20,000 talpą įsi-jungė naujais įnašais.

N. ir B. Gaidžiūnas, Cleveland\$100.00

Pranas Saladzius, Rochester\$15.00

Ed. Variakojis, Cleveland\$15.00

Waterbriio ALTS Skyrius\$50.00

VI. Velžis, Baltimore\$50.00

Iki praėjusios savaitės gauta\$8,866.95

Šiandien skelbiama\$230.00

Iš viso gauta\$9,096.95

Dar reikia sukelti \$10,903.05

Mes kviečiame visus paskubėti, nes laiko liko nebedaug. Be numatytos sumos mes negalėsi-me įvykdyti sudarytų planų. O juos turime įvykdyti.

Beveik pusė sumos jau turi-me. Reikia tik 109 aukotojų po \$100.00 ir tą sumą turėsime.

I LIETUVĄ NELEIS

Sovietinis kelionių biuras In-turist paskelbė eilę lengvatų už-sieniečiams, norintiems keliauti po Sov. S-gą. Tačiau draudžia-momis zonomis ir toliau lieka Lietuva, Estija ir Besarabija.

Geriausia pasauly madingais rū-bais apsirūpinusia moterim tos srities žinovai pripažino Angli-jos karalienė Elezabethą. Gaila, jie nepaskelbė, kiek karalienė tiems rūbams išleidžianti.

DIRVA

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy - 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILNIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio Dijos, Inc. (Nepelnuo), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio. Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigta 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Sia savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Neseniai Naujienose buvo atspausdintas rašinys, kuriame JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininkas St. Barzdukas vadinamas bendruomenės duobkasiu. Atseit, jis taip dirba bendruomenės vadovavimo darbe, kad tik tą bendruomenę greičiau palaidotų.

Is arčiau stebintiems S. Barzduko veiklą ir jo didžiausią norą bei pastangas Bendruomenės gyvenimui įstatyti jį priderama keliai, tas straipsnis sudarė jau tokių neskanių įspūdį, koki tik gali sudaryti į šventadienio aikštę įveiktas mėslo vežimas. Ir jį vėl įvežė ne kas kitas, kaip tas pats jau ne kartą mūsų prisiminimas Dr. P. Grigaitis, Naujienų redaktorius, leidžiamas savo laikraštyje tokius prasimanymus spausdinti.

St. Barzdukas, dabartinis JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininkas, nėra nei mano giminė, nei mano politinio ar laikraštinio darbo talkininkas. Jis yra kitos srovės veikėjas, bet j Bendruomenės darbe atėjęs didžiausiu noru jai padėti, jį platesnius kelius išvesti. Mes, kurie esam įpratę į kitų srovių žmones žiūrėti objektyviai, tokiu Naujienų tiesiog neįmonišku užsiėmimu, esam ne tik nustebinami, bet ir turim teisę paklausti, ar dera Dr. P. Grigaitiui tokias šiukšles Naujienose spausdinti, kad pats Dr. P. Grigaitis, kur yra atsakingas lietuvių organizacinio gyvenimo pareigūnas, eidamas ALT sekretoriaus pareigas? Kokie gi gali būti tarp jų organizacijų santykiai, kada vienos didelės organizacijos sekretorius savo redaguojamam laikraštyje leidžia šmeižti kitos pagrindinės lietuvių organizacijos vadovą, šiuo atveju JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininką? Ar tokiu elgesiu neturima kokių kitų tikslų, kaip neseniai tos pačios Naujienos buvo pasielgusios Dirvos redaktoriaus adresu?

Neperseniausiai tose pačiose Naujienose skaitėme Dr. P. Grigaitio polemiką su Bendruomenės pirmininku St. Barzduku dėl ruošiamo Pasaulio Lietuvių Seimo ir ALT šaukiamo JAV Lietuvių Kongreso. Iš tos polemikos paaiškėjo, kad ALT nori užbėgti už akių Pasaulio Lietuvių Seimui ir jį apdraskyti. Aiškiai jausdami, kad daugumos lietuvių simpatijos yra Pasaulio Lietuvių Seimui, tada išleina kitaip tą reikala gadinanti, pradėdami įtikinėti, kad tai organizacijai vadovauja, kaip jie patys sako, duobkasiai. O' juk senų visų marksistų įpratimu, geriausia reikalą sugadinti, niekinant vadovaujančiuosius. Ir niekinant visiškai nesiskaitant su teisybe, operuojant prasimanymais, klaidinant reikalo nežinančius.

Mes jau esame anksčiau minėję, kad Naujienos, kitaip sakant jų redaktorius Dr. P. Grigaitis, tokiu savo elgesiu, leidžiamas laikraštyje spausdinti visokius šmeižtus, atlieka pikta, griaujamąjį darbą. Laikraštis pasidarys savotiška sąslavų dėžė, kurion sumetama visa tai, ką tik visokie nenormalūs žmonės jon sugeba sumesti. Naujienos pasidarys prieglauda visokių tokių rašėjų, kurie dar mums at-

simintinu įpratimu sakydavo: "Aš tave pamokysiu, apie tave parašysiu į laikraščius". Na ir moko, moko vadovaujant tokiams asmenims, kurie pretenduoja vadovauti lietuviams ir jų tarpe neva palaikyti vienybės ryšį.

Praejusios savaitės Naujienose dėl vieno panašaus reikalo yra atspausdintas Varpininkų filisterių ir studentų varpininkų pareiškimas. Jame be ko kito sakoma:

Varpininkai filisteriai ir Studentai varpininkai nemato reikalo reaguoti į kiekvieną viešą vamptelejimą jų adresu, tačiau šiuo atveju nutylėti negalima, nes J. S-kas savo straipsniu, sąmoningai ar nesąmoningai tarnauja tarnauja bolševikams griudamas visokią darnią veiklą Pasaulio lietuvių bendruomenėje. Be to J. S-kas atsitikimas nėra vienintelis, ir yra jau atėjęs metas paskelbti griežtą kovą tiems rašėvoms, kurie padeda Lietuvos okupantui pasiekti jo trokštamą tikslą - supiudyti tremtyje esamas organizacijas, diskredituoti pavienius veiklius asmenis, kad Lietuvos vadavimo kova tolydžio silpnėtų, kol visiškai užgestų.

Mūsų supratimu, varpininkai filisteriai ir varpininkai studentai parašė teisybę, tik nevisiškai tuo adresu. Tas tikras adresatas, kuris tokį griaujamą darbą atlieka, yra ne tas slapvarde prisidengęs bendradarbis, bet pats laikraščio redaktorius. Vienaip ar kitaip nenormalių žmonių pilna, bet jei redaktorius jiems duoda laikraštyje švaisietytis, tik jis vienas kaltas.

Aišku, kad jei varpininkai būtų tai parašę, pats redaktorius nebūtų tokio pareiškimo spausdinęs. Vienok jie ir tarp eilučių pasakė tai patį, tik dėl aplinkybių kiek kitaip adresu užrašė.

Taip Dr. P. Grigaitiui elgiantis reikia tik laukti, kam dabar iš eilės sekančiam teks panašius "pagarbinimus" susilaikyti. O gal kartais patys skaitytojai ims reaguoti ir redaktorių mokyti, kad taip dori ir garbingi asmenys nesielgia?

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso Prospect 8-1717
Residencijos REpublic 7-7668

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3118 West 63 St.
VAL: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Rečiad. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Sečiad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Tel. ofiso EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norwest Medical Center
2336 West Chicago Ave
Chicago 22, Ill.
VAL: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad., antradi. ketvirtadi. penktadi., Tik susitarus trečiadieniai.
11-2 p. p. šeštadieniai

DIRVA LAUKIA

IOSU TALKO!

KAS ir KUR

• Gruodžio mėn. 24 d. Vokietijoje mirė Pranas Valiulis, buvęs aktyvus Tautininkų Sąjungos narys ir eilės įstaigų atsakingas pareigūnas.

• Korp! Neo-Lithuania New York gruožio 6 d. įsteigė Rytų Sporto Apygardos krepšinio pereinamąjį taurę. Dėl šios taurės klevienais metais (1 ar 2 ratų sistema) visi Rytų Apygardos sporto klubai Apygardos pirmenybėse varžysis ir jų pasiekimas bus vertinamas taškais. Klubas, surinkęs per šias pirmenybes daugiausia taškų krepšinyje: vyrų, moterų, jaunių ir jaunučių klasėse, taps tu metų Apygardos krepšinio meistrui ir Korp! Neo-Lithuania pereinamosios taurės laimėtoju iki sekančių metų varžybų. Klubas iš eilės trejus metus ir be eilės penkerius metus laimėjęs FASK Rytų Sporto Apygardos meistrė taurę, gaus šią taurę nuosavybėn.

• Europos Lietuvių bendradarbių paskelbė rašinį apie Anglijoje esančioje Lietuvių Sodyboje pacijų lietuvių vasarą. Iš to rašinio paaiškėjo, kad praėjusią vasarą ten vasarą 78% lenkų ir tik 17% pacijų lietuvių. Esą, lietuviai savo sodyba pradeda nesidomėti.

• Muzikas J. Gaubas, apie kurio ilgą esamą skaitytuosius anksčiau informavę, dar nepasveiko. Dabar perkeltas į Brighton Nursing Home.

• Po sunkios ligos gruodžio 29 d. mirė Juozas Būga, tautosakos rinkėjas. Buvo gimęs 1921 m. kalbininko Kazimiero Būgos brolis sūnus. Mirė Chicagoje.

• Dirvos skaitytoja J. P. Martinkienė, iš Floridos, praneša, kad gavusi žinią iš Lietuvos, jog jos motina - Ona Mikutienė, yra ten mirusi 1956 m. spalio mėn. 18 d.

• J. V. Valickas, senas Dirvos bičiulis, dabar gyvenęs Meksikoje, į JAV grįš tik atėjus pavasariui. Skaitytojams ir pažįstamiems siunčia geriausius sveikinimus.

• P. Giedrė Kulpavičienė, chemikė, laikinaiėjusi sekretorės pareigas BALF centre, nuo Naujų Metų pasitraukė iš pareigų. Naujoji BALF sekretorė nuo sausio 1 d. pakeista p. Jadviga Grigienė. Ji yra baigusi visuomeninius ir ekonomijos mokslus Kauno universitete. Buvę sekretorė vienerius metus prie Lietuvos atstovybės Maskvoje, Berlyne - du metus; 14 metų darbo Socialinės Apsaugos įstatyme Lietuvoje; UNRRA ir IRO

Vokietijoje ir paskutinius 4 metus Lietuvos Laisvės Komitete New Yorke. P. J. Grigienė moka šias kalbas: lietuvių, rusų, lenkų, anglų, prancūzų, vokiečių, ukrainiečių ir čekų.

CHICAGO

CHICAGOS NEO-LITHUANIAN MINES 35 METŲ SUKAKTĮ

Chicagoje gyveną Neo-Lithuanian ruošiasi iškilmingai paminėti Korporacijos 35 metų sukaktį. Minėjimas rengiamas sausio 18 d. gražiame Jacy's restorane (79 gatvė ir Kedzie kaimas), kuriam laisvai telpa per 300 žmonių.

Minėjimas bus pradėtas iškilmingu posėdžiu, kurio metu per 10 juniūrus bus pakelta į seniorus, ir jiems uždėtos Korporacijos spalvos. Be to, keletui žymiųjų visuomenės veikėjų bus įteiktos Korporacijos spalvos ir suteiktas garbės filisterio vardas.

Po iškilmingos programos prasidės šventės meninė dalis, kurią išpildys korporantai ir korborantės. Salomėja Nasvytytė-Valiukienė, viena iš populiariausių solisčių Chicagoje, kuri su dideliu pasisekimu davė eilę koncertų amerikiečiams intelektualams, padainuos Banačio ir Jakubėno kūrinius. Buv. Kauno ir Vilniaus operų solistė Sofija Adomaitienė, visų mėgstama dainininkė, kuri po ilgesnės pertraukos vėl pasirodys chiegių, eiams, padainuos keletą dainų. Solistės akomponuos muzikas Antanas Nakas, Jonas Rinkūnas, nepavardojamas rašytojų kūrinių išpildytojas, paskaitys kelis trumpus neolituanių rašytų kūrinių. Programą praves žurn. Vyt. Kasniūnas. Programa truks apie pusantros valandos. Po to, bus vakarienis ir linksmoji dalis, su šokiais.

Chicagoje gyvena per 100 neolituanių, Tautinis sambūris turi 150 narių, o A. L. Tautinė Sąjunga - 130. Tai graži šeima.

Juozas Butvila

LOS ANGELES

Netikėtu turiningumu ir ne lauktu pasisekimu praėjo lietuvių pasirodymas Los Angeles miesto valdybos surengtame festivalyje "Daugelio Tautų Kalėdos", miesto meno galerijos parodoje, kur iš viso dalyvavo 11 tautų su savo egzotinėmis, papuoštomis tautinėmis motyvais. Lietuviškoji eglutė buvo

papuošta puikiais šiaudininiais ornamentais.

Lietuvių programai atiteko paskutinė festivalio diena - gruodžio 22 d., praktiškai - jo užbaigimas (8-9 val. vakare).

Programa organizavo bendruomenės pirmininkas K. Liaudanskas. Pradžioje buvo numatyta, kad dalyvau ir parapijos choras su pora dainų, bet kai parapijos klebonas bendruomenės pirmininkui pareiškė, kad jis "nepripažįsta jokio konsulo ar bendruomenės tarpininkavimo", ir kad "bendruomenės nebuvo - parapija buvo", ir parapija buvo, ir jei bendruomenės nebuvo - parapija būtų - atseit, jei miesto pareigūnai norėtų, kad parapijos choras dalyvautų, tai jie turėtų kreiptis ne bendruomenės valdyba, bet į kleboną tiesioginai - buvo nusistatyta apsieiti be choro ir kaip dabar paaiškėjo, tai išėjo net į naudą visai programai. Būtent, vietot chorui numatyto laiko jį užpildė solo dainomis (liet. ir angl.) puikiais lietuviškais rūbiais pasipuošusios solistės ponia Hellen Swaggart-Bartush ir mažoji (jau koją į televiziją įkėlus) Nausėdaitė (7 metų amžiaus). Paskui visame savo grožyje pasirodė abi tautinių šokių grupės (vyresnioji - vadovaujama ponios Fledžinskienės ir mažoji - vadovaujama ponios Razutienės).

Žiūrovų buvo prisirinkę tiek, kiek patalpos sutalpinti galėjo, ir lietuvių pasirodymas buvo sukilęs taip šiltai, kaip niekada dar amerikiečių publikos dar nebuvo sutiktas.

Kalėdų laikotarpis Los Angeles mieste praėjo nepaprastai gražiam orui (šilta ir nė jokio debesio) esant. Pajūryje buvo galima užtikti, kad ir nedaug, besimaudančių šaltokame Pacifike. Bet, kad ir prie tokio malonaus oro sąlygų, ligos neaplenkė ir kai kurių lietuvių: suntojai buvo susirgę prof. M. Biržiška ir prieš pat Kalėdas net ligoninės globon pateko čia žinoma veikėja ponia Ona Račkienė. Miela, kad abu jau taisosi.

Šiomis dienomis kai kuriuose kino teatruose (pasirodė filmas "Witness for the Prosecution", kuriame dalyvauja ir lietuvių Rūta Kilmonytė-Lee. Vyriausieji šio filmo aktoriai: Tyrone Power, Marlene Dietrich ir Charles Laughton.

Los Angeles miestas 1957-sius metus baigė su geroku nuostoliu darbo rinkoje: būtent, gruodžio mėn. bedarbių skaičius pasiekė 102,000. Tas skaičius buvo 40,000 daugiau, negu kad tuo pačiu laikui buvo 1956 m.

Amerikos Lietuvių Tautinės

DIRVA LUKART GALINGESNĖ

ILGAMEČIO DIRVOS, REDAKTORIAUS K. S. KARPIUS ZODIS, PRADĖJUS DIRVĄ DU KARTUS PER SAVAITĘ LEISTI.

Dirva tapo laikraščiu, kuris Jai tokia privilegija teko ne atsitiktinai. Pažvelgime kiek praeitį:

Dirva turėjo garbę būti pirminiu ir vieninteliu lietuvių laikraščiu Amerikoje, kuris nevyruodamas užgyrė 1926 metų gruodžio 17-tos tautinį posūkį ir niekad to nesigailėjo. Kaip laikas įrodė, tas tautinis laikotarpis, visu patriotiniai nusiteikusių lietuvių pasididžiavimu, pasididžiavimu, pasididžiavimu Lietuvos valstybės kilimu, persvėręs Lietuvą iš kenksmingų koalicijų su svetimomis priemonėmis į gražiai lietuvišką. Tas laikotarpis plačiai atidarė duris pačios Lietuvos išmokslintai kartai, įtraukdamas ją savo tautos gyvenimo kūrime ir vairavimu, ir pasirodė nuoseklus, davęs vadinamąjį Liet. Nepriklausomybės laikotarpio "auksą gadyne".

Amerikos išeivijoje Dirva, kodama su akcija, nukreipta prieš Lietuvos tautininkus, laimėjo tai, kad daugelis anksčiau suklaudintų lietuvių įsitikino, jog Lietuva yra laiminga tautininkų globoje, ir jos vyriausybė verta paramos ir pagarbos.

Kai pradžioje juodo debesio slegiamas mūsų išeivija nebūtų sudarius reikiamą didelio būrelio Lietuvos Respublikos Prezidentui, atvykusiam Amerikon, prideramą priimti, tautininkams susispietusiems apie Dirvą pavyko atstatyti į aiškų kelią tokias minias lietuvių, kad p. Antanui Smetonai atvykus čia 1940 metų pabaigoje šimtai lietuvių jį iškilmingai priėmė New York'e ir, kai po to jis lankė lietuvių kolonijas, visur buvo minių iškilmingai sutiktas ir pagerbtas.

Pats Prezidentas A. Smetona Dirvoje bendradarbiavo, pateikdamas padėtį nušviečiančių raštų, kai kitų srovių spauda vėl pasiviro į klaidingą kelią. Clevelande gyvendamas iki mirties (1944 m. sausio 9 d.) p. Smetona Dirvą laikė nepavadojamu tautininkų srovės laikraščiu.

Aplink Dirvą buvo susispietę žymiausi Amerikos lietuvių tautininkai nuo Atlanto iki Pacifiko, tokie dideli žmonės kaip Juozas J. Bačiūnas, adv. Antanas Olis, Dr. St. Biežis, a. a. komp. Čepukaitis, kun. Degučius, prel. Valančiūnui, prof. Jurskui, p. Petraičiui p. Bochiui, baler. L. Skučaitė ir visiems kitiems, prisidėjusiems prie buferio ir loterijos parengimo, ir koncerto pasisekimo.

Iš koncerto gauta grynų pelno \$490. Koncerto metu dar surinkta ir aukų Balfui.

PHILADELPHIA

BALFO SUSIRINKIMAS

1958 m. sausio mėn. 12 d. 4 val. p. p. Lietuvių Banko patalpose šaukiamas visuotinis Philadelphia Balfos skyr. narių susirinkimas. Darbotvarkėje: valdybos rinkimai ir kiti svarbūs klausimai.

Dabartinė skyriaus valdyba dėkoja už pagalbą ruošiant Balfos koncertą, įvykusį lapkričio 16 d.: p. p. Čeladinams, kun. kleb. J. Čepukaitiui, kun. Degučius, prel. Valančiūnui, prof. Jurskui, p. Petraičiui p. Bochiui, baler. L. Skučaitė ir visiems kitiems, prisidėjusiems prie buferio ir loterijos parengimo, ir koncerto pasisekimo.

Iš koncerto gauta grynų pelno \$490. Koncerto metu dar surinkta ir aukų Balfui.

Amerikos Lietuvių Tautinės

PATI PATIKIMIAUSIA FIRMA SIUNTI SIUNTINIUS I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR KITAS SSSR DALIS YRA

PARCELS TO RUSSIA, INC.

VEIKIA pagal specialų susitarimą su INTURIST, Maskvoje
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., Tel. INGersol 7-7272, INGersol 7-6465

Priėmimo Punktas

New York City, 78 Second Ave., Tel. ORchard 4-1540

GALITE SIUNTI TIK NAUJUS DAIKTUS

Galite siūsti medžiagas drabužiams, naujus drabužius, avalynę, odas, siūvamas mašinas, rašomas mašinėles, muzikos instrumentus, maisto produktus, vaistus ir visokius kitus daiktus.

Galite atnešti savo siuntinius į bet kurią mūsų įstaigą, o taip pat galite atsistai paštu. Paštu gauti jūsų daiktai persiuntinui į SSSR čia mūsų įstaigose peržiūrimi, apskaičiuojamas muias, persiuntimo išlaidos ir tuoj jums pasiūdoma sąskaita. Gavus jūsų patvirtinimą ir perlaidą siuntinys, be jokio atidėliojimo, išsiunčiamas adresuotui.

Jūsų patogumui mūsų įstaigose galite siuntinini gauti įvairiausių daiktų pociomis. Žemiausiomis kainomis. Taip kad siuntinį galite sudaryti atsilankę į mūsų įstaigą.

PARCELS TO RUSSIA, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.

Ši įstaiga atidaryta kasdien ir sekmadieniais nuo 9 iki 6 val., šeštadieniais 9-4.

MANHATENE PRIEMIMO PUNKTAS 78 Second Ave., New York City, N. Y.

MOSU SKYRIAI:
DETROIT, Michigan,
11631 Jos Campau Ave.,
Tel. Townsend 8-0298

HARTFORD, Connecticut,
651 Albany Avenue,
Tel. CHapel 7-5164

CHICAGO, Illinois,
3741 W. 26th Street
Tel. CR 7-2126

LOS ANGELES, California,
121 S. Vermont Ave.
Tel. DUNKirk 5-6550

NEWARK, New Jersey,
263 Market Street
Tel. MArket 2-6937

PHILADELPHIA 23, Pa.,
832 North 7th Street
Tel. WA 3-1747

Naujiems ateiviams išlejus mūsų gyvenimą, tautininkų organo reikalus dar labiau ryškėjo, ir, paėmę vadovauti pirmiausia Vincas Rastenis, paskiau Balys Gaidžiūnas, ir pagaliau Vilties Bendrovė padarė Dirvą visuomeniniu, organizacinio laikraščiu, visų tautininkų spaudos organu.

Apie Dirvą ir Vilties Bendrovę greta daugelio dar senųjų veikėjų emė spieštis, naujieji mūsų ateiviai, tautininkų akcijai plėsti.

Veikliai srovei, tautininkams, pasirodė reikia jau ne savaitinio, bet dažnesnio organo, ir štai Dirva pradėjo eiti du kartus savaitėje, gaudama gausią visų paramą. Tuo ji tampa dukart galingesnė ir reikšmingesnė mūsų reikalams.

Linkiu Dirvai ilgiausių metų, ir toliau tautininkams vadovaujant jų idėjos kely.

K. S. Karpius

Jaunoji Lietuva

1927 — 1957

Kai 1922 m. Kaune įsisteigė Lietuvos studentų tautininkų korporacija Neo-Lithuania, garšas apie ją nutruko pasiekti ir Lietuvos-kaime. O 1923 m. korporacijos pradėtas leisti tautinės minties žurnalas "Jaunoji Lietuva" — paskleidė korporacijos idėjas platesniuose jaunimo sluoksniuose. Veiklesnėji jaunuliai rašė korporacijai laiškus, prašydami korporacijos įstatų ir instrukcijų, kaip steigti korporacijos skyrius.

Nei korporacijos pobūdis nei jos santvarka netiko neakademiniam jaunimui burti, todėl pradėta galvoti apie atskirą tautinę jaunimo organizaciją. Tartasi ir su vyresniaisiais. Bet senimas konservatyvus. Susilaukta nemaža skepticizmo. Kai kurie vyresnieji tautininkai patarė dėtis į kurią jau veikiančią organizaciją ir ją persunkti tautinės ideologijos dvasia. Korporantų tai nepatenkino. Ir jie 1927 m. spalio 8 d. įregistravo Lietuvos tautinės jaunimovės JAUNOSIOS LIETUVOS Sąjungos įstatus. Juos pasirašė B. Grėbliuskas, A. Danta, D. Češevičius, A. Koncė ir Variakojis.

Sunkūs naujagimio žingsniai

Pirmieji Jaunosios Lietuvos žingsniai nebuvo lengvi. Nebuvo lešų, trūko patyrusių vadų ir organizacinių praktikos. Be to, naujagimį smarkiai pradėjo puliti iš kairės ir dešinės. Bet tai kaip tik padėjo Jaunajai Lietuvai greitai išpopuliarėti. Miestuose ir kaimuose ėmė kurtis jos skyriai. Po metų jau buvo 122 skyriai ir per 4,000 narių.

Jaunosios Lietuvos ideologija akcentavo vieną tautą, tautinę kultūrą ir stiprią asmenybę. Veikimą grindė krikščioniškosios dorovės dėsniais. Tai atidarė duris į Jaunąją Lietuvą jaunimui, kurio nesaistė tarptautinis dogmatizmas ir kuriam visų pirma rūpėjo pačios lietuvių tautos interesai.

Pirmasis skyrių atstovų suvažiavimas 1928 m. liepos 2-3 d. Neo-Lithuanijos rūmose nutarė leisti sąjungos organą "Jaunąją Kartą" ir išryškino dvi pa-

grindines darbo sritis: dvasios ugdymą ir kūno lavinimą.

Antrame suvažiavime 1929 m. Antanas Smetona išrinktas sąjungos šefu, o kan. J. Tumas Vaižgantas, dr. Vydūnas ir prof. Iz. Tamošaitis garbės nariais. 1930 — Vytauto Didžiojo — metais, trečiojo suvažiavimo metu, kan. Tumas Vytauto Didžiojo bažnyčioje Kaune pašventino Jaunosios Lietuvos vėliavą.

1935 m. visuotinis skyrių atstovų suvažiavimas pripildė pilną Valstybės teatrą. Suvažiavimas pirmuoju vyriausiojo s-gos globėju išrinko Juozą Tubelį ir pakeitė įstatus. Naujieji įstatai įvedė vadovybės skyrimo principą ir paskirstė s-gos darbą į šias šakas: (1) ideologijos ir organizacijos, (2) švietimo ir meno, (3) kūno kultūros ir auklėjamųjų žaidimų, (4) drausmės ir karinio parengimo, (5) ūkinio parengimo ir (6) spaudos ir propagandos.

Bendrinės kultūros baras

Jaunosios Lietuvos kultūros baras buvo platus. Jis apėmė pasikaitas, kursus, vaidinimus, dainą, muziką, knygynėlių organizavimą, tautodailę ir kt.

Iki 1940 m. suorganizuota 150 chorų su apie 10,000 dainininkų. Reprezentacinis K. Griauzdės vadovaujamas 96 dalyvių choras, repertuarą turėjęs 100 kūrinių. Lietuvoje ir užsieniuose koncertavo net 120 kartų. Šalia dūdų ir stygų orkestrų, imta gaivinti senovės muziką ir organizuoti jaunųjų (s-gos prieauglio) skudučių ir kanklių orkestrus.

1927-39 m. visoje Lietuvoje suruošta apie 60,000 scenos vaidinimų. 1938 m. sudaryta 600 scenos veikalų biblioteka. Kaune ir kt. miestuose buvo rengiami literatūros vakarai. Buvo skelbiami literatūros konkursai ir organizuojami knygynėliai. 1936 m. knygų rinkimo talka davė sąjungai per 40,000 knygų. Jų dalis perduota užsienio jaunimui ir Santarai. Visuose s-gos knygynėliuose buvo per 100,000 knygų.

J. L. centras, šalia organizacinio pobūdžio leidinių, lėdo grožinės literatūros knygas ir sce-

nos veikalėlius. Šalia "Jaunosios Kartos", 1936 m. pradėta leisti "Jaunaliuvų Vadovas", trimėnesinis žurnalas vadovaujantiems. Nuo 1935 m. s-gos kultūros vadovybė vedė nuolatinę radijo valandėlę Valstybės radijofone, o 1938 m. įsirengė ir savo trumpųjų bangų radijo siųstuvą.

Centro atskirų darbų šakų vadovybės organizavo vasaros stovyklas, ideologijos, organizacinės, vaidybos, namų ruošos, darbų, priešlėktuvinės bei priešcheminės apsaugos ir kt. kursus, skelbė tautosakos rinkimo talkas, higienos ir švaros mėnesius, sodybų tvarkymo konkursus.

Kūno kultūros laimėjimai

Veikimo pradžioje kūno kultūra reikėsi skyrių sporto sekcijose. 1931 m. sąjungos rūmose sudaryta Jaunaliuvų Sporto Organizacija, trumpai vadinama JSO. Jos uždavinys — ugdyti asmenybę, turinčią gerų dvasinių bei fizinių ypatybių ir mokančią aukotis tautos interesams.

1939 m. Kūno kultūros rūmose registruotų JSO klubų buvo per 300, be to, prie daugelio skyrių veikė sporto sekcijos. JSO kultivavo mankštą, lengvąją ir sunkiąją atletiką, bokso, kamuolio žaidimus, tenisą, vandens, dviračių ir žirginių sportą, šachmatus ir kt.

JSO noras buvo įtraukti į sportą plačiasias jaunimo mases. Daugiausia dėmesio ji skyrė bendriesiems pratimams ir auklėjamiesiems žaidimams. Tačiau labai gražių rezultatų ji pasiekė ir rungtyninėse šakose. Jau 1933 m. JSO buvo Lietuvos lengvosios ir sunkiosios atletikos meisteris, o įvairiais metais yra laimėjusi krepšinio, tinklinio, teniso, plaukymo, atletikos ir kitų šakų Lietuvos nugalėtojo titulą. JSO sportininkai yra pasiekę eilę naujų Lietuvos rekordų ir dalyvavę valstybinėse krepšinio, futbolo, teniso, šachmatų ir kitų šakų rinktinėse, besirungusiose tarptautinėse varžybose.

Didelį įnašą JSO yra įdėjusi į Lietuvos krepšinio pažangą. Paskui jie nori visus krepšinio instruktorius ir komandos dalyvius yra buvę JAV lietuvių F. Kriaučiūnas, V. Budriūnas, J. Jurgėla, Pr. Lubinas, M. Ruzgis.

Siekdama atgaivinti tautinius

Memuarinė strategija

(Užrašai, beskaitant dr. P. Ancevičiaus paskaitą apie pabėgusį nuo Stalino Smetoną ir skubantį pas Staliną Voldemarą)

I. Gruodžio 28.

Įžanga žada daug. Atskleis šviesą ir tiesą. Objektiviai pasakos objektiviai užfiksuotus faktus. Jei kam nepatiks, tai faktai kalti, ne fotografas.

Negi būsim susilaukę stebuklo? Tokia tema ir — krikščioniškas tyras objektivumas! Teatleidžia Praamžius, kad esu kiek skeptikas... Karštais kopūstais nusisivilinęs ir į daržą pučia... Tie memuarininkai — gudrus strategai. Pačių pirmųjų žodžių iškelia baltutėlaitę, už viršukalnių sniegą baltesnę o b j e k t y v u m o vėliavą, o paskui, žiūrėk, už jos užsiglaudę, jau ir laido paseilintas strėles į visas puses. Tik pabandyk priminti, kad tokia strategija laužo visas Haagos ir Ženevos konvencijas — tuoj užvoš tau, kad objektivumo neįvertinti!

Šiandien memuarininkas dar tvirtiau užsibarikaduoja. Iškelęs objektivią šviesos ir tiesos vėliavą, nieko dar nešauda, tik pats save atestuoja:

"Turėjau laimės ar nelaimės priklausyti prie tų lietuviškos žemės vaikų, kietasprandžių žemaičių, kuriems laisvės, lygybės ir brolybės principai, kaip modernios demokratijos pagrindas, buvo šventas reikalas. Todėl tuo lietuviškos istorijos momentu, kai demokratijos principai Lietuvoje buvo išniekinti ir sutrypti, pakeičiant jais paremtus tautos įstatymus brutališkos ir niekieno nekontroliuojamos diktatūriškos nuogos jėgos kumštini — skaičiau savo pareigą stoti į eiles tų, kurie, neatsisąvelgiant

šokių, JSO skelbė konkursus, leido tautinių šokių plokšteles, rengė vadovų kursus. Ji pirmoji pradėjo masinį tautinių šokių propagavimą ir masinį jų demonstravimą Lietuvoje. 1937 m. sąskrydyje šoko 448 šokėjai. Apie 100 porų JSO šokėjų tautinius šokius demonstravo 1938 m. Sakalų salėkyje Prahoje, stebimi 300,000 žiūrovų. (R. d.)

į nieką, ryžosi kovai už demokratijos atstatymą Lietuvoje".

Ak, tam skeptikui vis rūpi, kad ir dar kas nors antrekomendacijas paremtų. Toks lietuviškos žemės vaikas tikriausiai turėtų būti ir Lietuvių Enciklopedijoje deramai atžymėtas. Imu pirmąjį tomą. Ir įsitikinu, kokia visdėto netikusi ta mūsų enciklopedija: apie tokį bekompromisinį kovotoją dėl demokratijos Lietuvoje — nė žodelio! Ir dar kur — pačiame pirmajame, prof. V. Biržiškos redaguotame tome! Ai, kaip negerai!

Kas gi dabar man išaiškina, kodėl tas kovotojas kovai dėl demokratijos anais laikais pasirinko pozicijas Pilsudskio paspartinėj? Ar kad Pilsudskis, sako, irgi buvęs kietasprandis žemaitis? Ir kodėl tas lietuviškos žemės vaikas neskubėjo į Lietuvos šalį, kai Lietuvoje nebuvo tos kumštės, prieš kurią jis buvo sukilęs? Ar kad Lietuvoje tada buvo kita kumštis? Ar kad toji kumštis jo neleido į Lietuvą?

Kažin, ar čia tik neobjektiviai užregistruoti faktai, ar kas, bet mena, kad šis memuarininkas, tuometu, kai Lietuvoje kiti lietuviškos žemės vaikai baudėsi spirtis prieš Lietuvoj siautėjančią Hitlerio kumštį, jis buvęs ne tų tarpe, o tarpe tų, kurie "Der Grossdeutsche Rundfunk" radijo siųstuvų bangomis mokė lietuvių "Naujosios Europos" mokslo.

Aš nežinau, — gal ir gudriau prieš kumštį kovoti, prisilaikant kaip tik tos pačios rankos pažasty... Tik kliūčių lietuviškos žemės sūniui (bent šiam) prie tos žemės prisitarti, berods, tada nebūta. Buvo jis kartą ir atvykęs daug metų ngramyton, tada Hitlerio kumščio trinamon Lietuvoje. Ir su kitais lietuviškoms žemės vaikais susitiko. Entuziastingai pasakojo, kaip narsiau, sumaniau ir ilgiau už pačius lenkus gynė nuo Hitlerio, jei jau ne pačią Varšuvą, tai bent kažkokį ten lenkų laikraštį. Kalbėjo apie "Naujosios Europos"

naujas perspektyvas, ironiškai šypsojosi iš naiviųjų skeptikų, bandančių iš tos "Europos" repelių kaip nors išsikrapštyti.

Susimerkė tada kiti lietuviškos žemės vaikai savo tarpe ir suprato vieni kitus, kad išmintingiau bus su ilgai nebuveliu svečiu nesiginėti ir į peratviras kalbas neįsileisti... Nes buvo keista, kaip toks narsus kovotojas prieš Hitlerį atsidūrė pas tą patį Hitlerį už pečiaus.

Tada, anos metamorfozės laikais, jis bene ir bus objektiviai registravęs faktus, apie kuriuos dabar žada objektiviai kalbėti.

Paskui išgirdom, kad įvyko nauja metamorfozė: Varšuvos gynėjas ir "Naujosios Europos" pranašas vėl, dabar jau Kanados Oakvilėje socialdemokratiška aušrine žvaigždė sužibo. Ir dar viena metamorfozė: nuo lietuviškos žemės vaiko ir kietasprandžio žemaitis pavardės jau nukrito formalūs lietuviškas požymis, galūnė -ius, ir liko tik -vich.

Tai štai, generoliškų, pulkinikiškų bei ministeriškų memuarų objektivumu nebe kartą nusipilkinęs, dabar — gal ir be reikalo — pučią ir į šitą mišriai prižėlusį daržą. Stebuklo laukiau, bet "tamošiškai"...

(Gal ir bus daugiau, kai paskaitysiu toliau).

Skeptikas

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS**

Patarš kaimynui
prenumeruoti
D I R V A !

PAKARUOKLIŲ MAIŠTAS

Ištrauka iš netrukus išleidžiamos J. Girdžiaus-Klausučio knygos "Raudonieji Viduramžiai"

"AŠ NESU ŽYDAS"

Rajkas tęsė "išpažintį" su nemažėjančiu entuziazmu:

"Tada paklausiau Rankovičiaus, kaip jis gavo tą dokumentą? Jis man atsakė, kad tas dokumentas į jugoslavų rankas pateko ne per jugoslavų fašistus, bet gautas iš amerikiečių. Ešą, Horthy policijos archyvai, išvežti į Vakarus, pateko į amerikiečių rankas. Tada pasiteiravau, kuriuo būdu jis iš amerikiečių pateko į jugoslavų rankas? Kiek palaukęs, Rankovič atsakė, — nesą čia reikalo slapstytis — jugoslavai turi ryšį su amerikiečiais. Rankovič toliau man pranešė, kad gerai žino apie mano pasikalbėjimą su Himmleriu ir kad susipažinęs su man duotu įsakymu remti dešiniuosius ir tuo susprogdinti kompartijos vienybę".

(Čia kalbama apie tariamą amerikietį Marton Himmler. Tačiau bylos eigoje jo vardas neminimas, kad būtų kiek panašiau į Hitlerio Geštapo šefą, Heinrich Himmler).

"Rankovič man toliau į akis pasakė, kad aš žinau, jog amerikiečiai man duos ateityje įsakymus tiesiai iš Tito ar per jo tarpininką".

"Greit po to pokalbio pirmosios Tito direktivos ir atėjo per kaltinamąjį Brankovą (buvusį vengrų diplomata Belgrade). Buvo įsakytas vadovaujantis vietas kariuomenėje ir policijoje atiduoti į savų žmonių rankas, vadinasi, — nacionalistams, šovinistams ir Sovietų Sąjungos priešinams".

Tokiu būdu įrodyta "viskas": Tito ir jo artimiausi bendradarbiai — "amerikiečių

samdiniai". Jie siekia užkariauti visą Pietryčių Europą, sugriauti kompartijas, išstumti sovietus iš Balkanų, sunaikinti liaudies demokratine santvarką. Paskui jie nori visus kraštus sujungti į Balkanų Federaciją, kas tik būtų priedanga jugoslavų "protektoratui", ir visą vadovybę atiduoti amerikiečiams.

Taip sako ne betkas, o pats Vengrijos užsienų reikalų ministeris. Prokuroras Alapy nugalėtojo šypsena pažvelgė į spaudos atstovus: "Na, ką pasakysite? Ar čia šamokslas, ar ne šamokslas? Bet dėka tautos budrumo šamokslas nepavyko. Paskutinę minutę šaunioji AVH (slaptoji policija) viską sužinojo".

Rajkas pats savęs nesigaili. Tas pats Rajkas, kuris kaip vidaus reikalų ministeris pritarė ir pats vykdė visas šūnybes kovoje prieš nekomunistus, dabar klusniai atsako į pirmininko klausimą:

"Kokiamė laipsnyje pavyko įgyvendinti tuos planus?"

"Nepavyko. 1948 metais įvyko pakeitimų vyriausybėje". (Rakosžio iniciatyva Rajkas buvo išstumtas iš Vidaus Reikalų ministerijos). "Mūsų žmonės neteko savo postų vyriausybėje, visuomeninėse organizacijose, kariuomenėje ir kitur. Sužlugdo ir Mindszeny vadovaujama katalikiškos reakcijos propaganda, iš kurios tiek tikėjosi Tito. Sustiprėjusi liaudies demokratinė valdžia suvalstybinio katalikiškas mokyklas ir tuo pačiu išmušė reakcijai ginklą iš rankos. Tai buvo rimtas smūgis mūsų planams".

Ką Rajkas "išpažino", tą "patvirtino"

kiti kaltinamieji. Jie apibarsė šamokslą pyragą kriminalistiškais razinkomis ir pikantiškais pipirais. Jie bendradarbiavo su visais prieškariniais velniais: su Hitlerio Geštapu, su prancūzų "Deuxieme Bureau", su amerikiečių "špiegu karaliumi" Allen Dulles, su kapitalistais, su fašistais, su "Horthy sėbrais", su pačiais Baltaisiais Rūmais, su Vatikano ir kardinolais. Bet to maža. Pavargę klausytojai, parblokti tokios galybės įrodymų, iš kart ne nepastebėjo kairiųjų būdingų detalių. Štai, apklausinėjamas maršalas Gyorgy Palffy:

— Kada Tamsta gimei?
— 1909 metais rugsėjo 16 d.
— Ar Tamta visad gyvenai savo dabartine pavarde?
— Ne. Maņo tikroji pavardė yra — Oesterreicher.
— Kada Tamsta pakeitė pavardę?
— 1934 metais.

Nieko čia ypatinga. O gal? Pirmą posėdžio dieną teisėjas pamiršo smulkiau apklausinėti Rajką. Matyt, kas perspėjo, nes antrą teismo dieną "klaida" tapo atitaisyta. Ir čia įvyko negirdėtas dalykas — Rajkas ėmė ožiuotis:

— Dar turiu vieną, paskutinį klausimą Tamstai. Koks buvo Tamstos tėvo vardas?

— Tėvo vardas — Jozsef.
— O pavardė?
— Rajk, Jozsef Rajk.
— Vadinasi, Jozsef Rajk. O kaip vadinosi Tamstos senelis?
— Būdamas kilimo iš Saksonijos provincijos Vokietijoje, mano senelis savo pavardę dar rašė vokiškai — Reich.

— Sakote jo pavardė buvo Reich? O kaip iš to pasidarė Rajk? Ar įstatyminiu keliu?

— Taip, įstatyminiu keliu.

— Tai kokių būdu konkrečiai?

— Negaliu tiksliai pasakyti, kada tas pakeitimas įvyko. Kiekvienu atveju, jau mano krikšto dokumentuose buvo įrašyta Rajk, su "a" raide; taip įrašyta mano pavardė ir universiteto studijų knygutėje.

— Vadinasi, "e" raidę pakeitė į "a" — ir viskas. Ir tai Tamsta vadinį įstatyminiu pavardės pakeitimu?

Rajkas, atsakęs į paskutiniuosius pirmininkaujančio teisėjo klausimus pakeltu ir suerzintu balsu, čia tyli. Kai teisėjas neatleidžia ir ciniškai šaipos: "Kitai sakant, Tamsta gerai žinojai, kad Tamstos pavardė iš tikrųjų ne "Rajk", o "Reich", — kaltinamasis pikta atsauna:

— Šitame sąryšyje noriu pabrėžti, kad nesu žydas, o esu arijų kilmės. Viena mūsų šeimos šaka kilusi iš Saksonijos, Vokietijos. Mūsų nelietė nė vengrų antižydiški įstatymai ir...

Teisėjas čia pertraukė jo kalbą. Nudavė, kad neverta čia iš viso ginčytis dėl šio punkto. Jis ir nesakęs, kad Rajkas, ko gero, esąs žydas. Galbūt, surašant metrikas per kartų kartas, įsivėlė kokia rašybos klaida... Kas čia tokio?

Nepavyko kaltinamajam prikabinoti žydiškos pavardės. Kodėl norėta jam prikišti žydišką kilmę? Tai viena. O, antra, iš kur toks Rajko užsiutimas? Juk, šiaip, elgesi klusniai kaip avinėlis. Net protokole atžymėta, kad Rajkas į šiuos klausimus atsakęs "piktai"?

Matyti, Rajkas pajuto tuose klausimuose provokaciją. Kovose dėl valdžios ir prieš Rakosį jis plačiai išnaudojo darininkijos antisemitizmą. Tai buvo nesunkiu: vengrų kompartijos vadovybė su Rakoszi Frakasais ir Geroe priešakyje buvo beveik vien žydai.

O gal Rajkas suprato, kad čia norima jo pavardę įjungti į kitą, tik būsimą, antisision-

tinę bylą? Gal buvo apie tuos planus ką girdejęs? Sunku pasakyti.

Kiekvienu atveju, tas epizodas parodo, kad reikia labai atidžiai stebėti kiekvieną tokios bylos smulkmeną. Vienam jau neria kilpą ant kaklo — ir per jo aimanas jau pasigirsta tolesnės aukos apkaltinimai. Ar čia buvo Stalino būsimosios "bylos prieš žydiškus šamokslininkus", sionistus ir gydytojus, pirmasis blykstelėjimas? Jeigu taip, vadinasi, visa iš anksto suplanuota? O gal tai tik melo ir teroro mašinos ratų atsitiktinis sugirgždėjimas?

Yra argumentų — už, yra ir prieš.

Už "planą" kalbėtų faktas, kad Rajko byloje minėta visa eilė žmonių, kurie vėliau ėjo tuo pačiu "atpirkimo ožio" keliu. Rajkas paliudijo, kad Ispanijoje kovojusių komunistų tarpe buvo nemaža trockistų ir titistų. Ar tai tik "taip sau"? Turbūt, kad ne. Stalinas seniai bijojo ispaniškų "frontovikų", kurių eilese jis matė naujos "sektos" pradų.

Buvimas Hitlerio kacetuose Stalinui irgi nebuvo jokia rekomendacija. Kokių būdu komunistas išėjo gyvas iš kacetų? Tikrą komunistą, pagal marksizmo-leninizmo dėsnius, hitlerininkai turėjo nužudyti. Kodėl tad ne nužudė? Vadinasi, ir su buvusiais kacetininkais kažkas "neštimuoja". Rajko "išpažintis" nurodė, jog tokie žmonės išsipirko gyvybę, parsišamdydami Geštapui. Taigi, įrašyti visus buvusius kacetininkus į pavojingų gailių sąrašą!

Tokie beprotiški įtarinėjimai, rodąs, geriausiai parodo, kad nepasitikėjimas yra nuodingas vaisius. Ypač, jei jis auga ant paties įtarinėtojo nusikalstamos veiklos medžio. Kiekvienas apie kitus sprendžia pagal save...

(Bus daugiau)

Vokiečių karinė slaptoji žvalgyba paskutiniojo karo metu

SOVIETŲ RUSIJOJ

Atpasakoja L. S.

Suomijoj atsidūrusių estų organizavimas

Ukrainiečiai nebuvo vieninteliai, su kuriais bendradarbiauta prieš Rusiją. Taip pat ir Pabaltijo tautos turėjo intereso keistis slaptojomis žiniomis bei tas žinias rinkti darba sistematiškai pasidalijant. Jos buvo smarkiai nusivylusios, kai Hitleris susitaręs su Rusija, staiga pakeitė savo politiką tas valstybes perleisdamas sovietams. Vokiečių kilmės žmonės buvo iš Pabaltijo repatrijuoti. Slaptosios karinės žvalgybos įgaliotinis Estijoje savo atsakomybe pasirūpino, kad būtų bendradarbiai nepakliūtų rusams.

Tas bendradarbiavimas nešė vaisių ir karo su Sovietų Rusija metu. Štai vieno vokiečių karininko pasakojimas:

"Prieš prasidedant karui su Rusija, Suomijoje atsirado daug jaunų estų. Dalis jų kaip savanoriai kovojo 1939/40 m. suomių-rusų kare, dalis atvyko kaip pabėgėliai laiveliais ar pėsčiomis ledu, kada sovietai okupavo Pabaltijo valstybes. Daugelis jų tvirtai tikėjo į nepriklausomybės atgavimą ir ieškojo galimybių tai pagreitinti. Norint tas jėgas išnaudoti, pasirūpinta, kad keli gerai žinomi estų karininkai, kurie tuo metu gyveno Vokietijoje, būtų komandiruoti Suomijon. Čia jie privalejo parinkti ir apmokyti tuos jaunus estus, vėliau išsilksiančius jų pačių tautiniam uždaviniam.

Kadangi vokiečius labai įdomavo karinės informacijos apie Estiją, tat tinkami savanoriai turėjo būti ten panaudoti.

Suomiai visam tam projektui pilnai pritarė. Jie įruošė Soko pusiasalyje, maždaug 40 km. į vakarus nuo Helsinkio, atitinkamas patalpas, davė reikalingus mokytojus ir perleido specialią radijo stotį vėlesniam agentų susijungimui. Estai gavo vokiškas uniformas ir skaitė "svetimšaliai savanoriai Wehrmachte".

Kai prasidėjo karas su Rusija ir pradiniai vokiečių pasiekimai leido galvoti apie greitą Estijos užėmimą, reikėjo skubiai veikti. Tam buvo atrinkta 80-ties savanorių vyrų grupė, apginkluota ir perkelta į Pellingę salą paskutiniam apmokymui.

Šių vyrų išskėlimui Estijon suomių laivynas davė du apsaugos laivus, motorinius žvejybos laivelius ir keletą autovalčių.

Planuojant reikėjo atkreipti dėmesį į labai trumpas vasaros naktis, skirtingą laivelių greitį ir autovalčių jautrumą bangoms. Išsiskelimas turėjo įvykti greitai ir taip, kad dar nakties tamsoje laivai galėtų grįžti pakrantių baterijų nepastebėti.

Nuspręsta išplaukti trimis grupėmis, tiksliai apskaičiuotais laiko tarpais: pirmiausia žvejybos laiveliai, vėliausiai — apsaugos laivai.

Išsiskelimo punktas buvo numatytas Kumna įlankoje. Pirminiai turėjo keltis vyrai iš autovalčių, vadovaujami dviejų vokiečių karininkų. Jiems pasiekus krantą, sektų masė iš žvejybos laivų. Apsaugos laivai dengtų užnugarį ties įėjimu į įlanką.

Išsiskelimas į Estiją

Pirmasis išsiskelimo bandymas įvyko liepos 5-tą dieną. Jis nepasisekė, nes esant audringam jūrai daugumas laivelių prisėmė vandens.

Antrą kartą bandyta liepos 7-tą. Pakeliui susidurta su stipriai saugoma rusų laivų vilkstine. Priekyje plaukiančios auto-valtys prasmuko nepastebėtos. Įgula galvodama, kad dėl to įvykiu operacija yra sutrūkyta, grįžo atgal. Žvejybos laiveliai pasuko į šalį, vėliau paklydo ir vietoj Kumnos įplaukė į Loksa įlanką. Čia juos užpuolė rusų pakrantių apsauga. Taip ir jie grįžo uždavinio neįvykdyti.

Apsaugos laivai, kuriuose šį kartą buvo pusė savanorių grupės, įplaukė tiesiai į vilkstinę. Rusai radijo-telegrafu pareikalavo slaptažodžio, tačiau šie nudavė to įsakymo negavę ir prisijungę prie vilkstinės ramiai plaukė kartu.

Ties Kumnos įlanka nepastebėti atsiskyrė. Čia paaiškėjo, kad kiti nėra atvykę. Operacijos vadas vistiek pasiryžo esamus 40 savanorių iškelti estų pulkininko vadovybėje. Išsiskelimas pavyko be jokių trukdymų.

Likusius 40 vyrų, kartu su dviem vokiečių karininkais, bandyta trečią kartą iškelti liepos 10 dieną. Tačiau plaukiant per Suomijos įlanką užpuolė rusų laivai ir smarkiai apšaudė. Teko vėl grįžti.

Reikėjo galvoti, jog tų susidūrimų pasekoje rusų pakrantių apsauga bus perspėta ir atitinkamai pasiruošusi. Todėl jūros keliu daugiau nebandyta naudotis.

Tuo tarpu užsimezgė radijo ryšiai su jau išsiskėlusiais. Atsirado galimybė likusiuosius nuleisti parašutais, kas greitai ir buvo įvykdyta.

Uždaviniai davė 18-os armijos štabas. Šią armiją daugiausia domino karinės informacijos. Sabotažo aktai nebuvo pageidaujami. Priešingai — norėta, kad visi įrengimai bei istoriniai pastatai liktų nesunaikinti. Taip pat nenorėta partizaninės veiklos, nes armijos vadovybė iš to didelio pasisekimo nelaukė, o bereikalingų nuostolių galėjo būti nemaža.

Estijoj veikiančios grupės pasidalino. Iš dalies tas įvykdyta pagal numatytą planą, iš dalies norint išvengti šį veikimą užuodusių rusų persekiojimo. Dalis tų savanorių, po palyginamai trumpo laiko, pasiekė pirmyn bėgytojančius vokiečių dalinius ir galėjo pažįstamose vietovėse jiems daug padėti.

Kita grupė prisijungė prie didelio estų "miško brolių" vjeto. Pastarąjį sudarė estų patriotai, pasislėpę miškuose nuo išvežimų bei suėmimų. Šį vienetą, estų pulkininko Leithammel vadovybėje, vokiečių karinė slaptoji žvalgyba aprūpindavo oro keliu medikamentais, maistu ir ginklais.

Taip tarpais palaikyta ryšiai su penkiomis paskirai veikiančiomis grupėmis. Pagal armijos štabo taktiškus reikalavimus jos veikė įvairiose srityse ir surinktas žinias pranešdavo radijo keliu.

Viena jų iš Aegvudo srities judėjo Talino link, stebėdama sovietų kariuomenės perkilimą. Kita grupė, nuleista rytuose nuo Wesenberg, žygiavo Narvos kryptimi ir greitai susijungė su vokiečių 16-tos armijos daliniais. Trečioji žvalgė Wesenberg sritį, turėdama specialų uždavinį būti netoliese rusų vyriausiojo štabo ir sekti jo judėjimą.

Nežiūrint greitai riedančio fronto, žinių gavimas visad vyko sklandžiai, ką ir armija savo padėkoje pareiškė. Tai buvo pirmas, o, galbūt, ir vienintelis kartas, kad vokiečiai tokiu plačiu mastu pravedė užfrontės žvalgybą.

Kijeve, Ukrainos mieste, kolhozinių turgaus vaizdas.

Sprausminiai lėktuvai, vairuojamos raketos ir satelitai

Nuo baliono iki sprausminio lėktuvo

J. RAMUNIS, Capt. USAF (MC), Flight Surgeon

Praejusį kartą minėti trys momentai, kartu sudėjus, sudaro tai, kas yra vadinama "Lead-time", tai yra laikas, kuris praeina nuo lėktuvo planavimo pradžios iki galutinai parengto, kautynės ar kitokių paskirčių pritaikyto lėktuvo pagaminimo. Juo lėktuvas naujesnis, tuo daugiau jis skiriasi nuo prieš tai buvusio, juo tas "Lead-time" yra ilgesnis. Ir čia įeina ne tik paties lėktuvo, jo "griaučių", konstrukcija, bet taip pat motoro, įvairių kitų įrengimų, — kaip kad navigacinių instrumentų, kontrolės instrumentų ir panašiai, — o taip pat ir jo apginklavimas. "Lead-time" niekada neįšvengiamas!

Nors ir įdėjusi milijonų milijonų į aviaciją, nors ir nukreipusi ta kryptimi savo geriausias, patyrusias kitose srityse inžinierius ir stumė stumdama savo galingą pramonę, JAV vis tiek pilnai nepajėgė atsigriebti ir prisivytį kitas, aviacijoje dar prieš karą besireiškusias valstybes. Ir tai vis daugiausiai tik dėl "lead-time", kuris buvo prarastas. Tačiau karo metu pastangos teigiamai atsiliepė į tolimesnę Jungtinių Amerikos Valstybių aviacijos pažangą.

Daugelis jaunų inžinierių-konstruktorių atkreipė dėmesį į tą naują pramonės sritį, susipažino su jos problemomis ir ateityje jos jau nebepamiršo. Šimtai naujų lakūnų buvo apmokyti skraidyti ir daugelis jų tos srities jau nebeapleido; nors karo lakūnų kadrai ir buvo labai drastiškai sumažinti, daugelis jaunųjų entuziastų perėjo į civilinę aviaciją bei privatų skraidymą ir daug prisidėjo prie JAV karinės aviacijos greito išsiplėtimo vėlesniais metais. Pasiliko taip pat ir gamybos srityje įgytas patirtis, organizacinė karo aviacijos struktūra, kad kurios tyrimų įstaigos, kaip National Advisory Committee for Aeronautics, ir panašiai.

Tačiau tuojuo po Pirmojo Pasaulinio Karo aviacijos ateitis čia, Amerikoje, atrodė labai nyki. Karo metu įdėti milijonai buvo staigiai, beveik per vieną dieną nutraukti; milijoniniai užsakymai sustabdyti; šimtai jau pilnai ar dar tik iš dalies apmokyti lakūnų paleisti.

Aviacijos pramonėje yra plačiai įprasta kalbėti apie "perlekliu" ir skurdo metus". Tokie "bado metai" tesėsi nuo pat aviacijos pradžios iki Pirmojo

Pasaulinio Karo. Karo metais čia buvo tikri "perlekliu metai", kada niekas neklaušė, kiek kas kainuos, bet tik, kada kas nors bus atsiektas. Nauja aviacijos pramonė dygo kaip ant mieglio ir plėtėsi neįtikėtinu tempu. Tuojuo pat po karo ir vėl atėjo "skurdo metai", kai aviacijos dirbtuvės bankrutavo dešimtimis. Ir tas skurdas laikotarpis tęsėsi maždaug iki Antrojo Pasaulinio Karo. Tada ta pati istorija ir vėl pasikartojo. Ji pasikartojo Korėjos karo ir po to sekusiais metais.

Atrodo, kad panašūs cikliniai keitimais ir dabar graso. Tad "perlekliu ir skurdo metų" sąvoka Jungtinių Valstybių aviacijos pramonėje visada buvo ir tebėra labai, labai prasminga.

Abiejų pasaulinių karų tarpe susikūrusi civilinė aviacija iš dalies palengvino tuos staigius pasikeitimus. Tačiau pagrindinis dėsnių pasikilo tas pats: aviacija staigiais šuoliais žengė į priekį tik tuo metu, kai vyko karas ar karo grėsmė kabojo Damoklo kardu virš galvų. Kai tik tarptautinis įtempimas atslūgdavo, aviacijos pažanga visiškai sustėdavo. Tai suprantama, nes jos pažangai reikia labai didelių pinigų sumų, kurios pateisinamos tik saugumo sumetimais.

Tiesa, jos laimėjimai pritaikomi ir civilinės aviacijos srityje, tačiau jokia bendrovė ar bendrovės negali pajėgti išleisti milijonų naujiesiems tyrimams bei bandymams, kai jų rezultatai yra neaiškūs. O aviacijos srityje tas neaiškumas niekada nepnyks. Tad ir jos pažanga vyksta ne lygiais šuoliais, pagal valstybės saugumo ir tarptautinės padėties kaitaliojimus. Tas labai gerai paaiškina ir tas priežastis, dėl kurių bene didžiausią pažangą aviacijos technikos srityje tarpkariniu laikotarpiu yra padarę ne kuri kita valstybė, o Vokietija.

Karą pralaimėjusi Vokietija, norėdama vėl atsigauti, atkreipė ypatingai didelį dėmesį į karo aviaciją. Būdamas techniškai toli pažengusi, Vokietija turėjo visus galimumus toliau plėsti aviaciją, kaip juos turėjo ir Anglija, Amerika, ir kai kurios kitos valstybės. Bet, kai kiti pirmoje eilėje rūpinosi pakelti savo tautos ekonominę lygį, Vokietijoje nuo Hitlerio atėjimo į valdžią dienos vyravo "patrankos vietos sviesto" dėsni. Čia "patrankos" reikšė ne tik pačias kanules, bet ir kitus karinius įrengimus.

Nuostolių turėta nedaug. Visos grupės pasiekė vokiečių linijas ir dauguma liko kaip savanoriai Wehrmachte.

Liepos mėn. pabaigoje iš oro nuleistos Oesel salon čia gimusių estų dvi savanorių grupės. Ir jos abi pilnai įvykdė duotus uždavinius.

Šiai visai operacijai uvo duotas "Erna" vardas. Vokiečiai ją organizavo kaip plataus masto užfrontės žvalgybą ir atitinkamai ją vertino. Visai kita reikšmė ji įgavo estų tautos akyse.

(Bus daugiau)

Ir aviacijai, — kaip kad" visados būna, besiruošiant karui, — buvo skirta didelė reikšmė.

Čia mes prieiname prie netolimos praeities, kurią visi iš mūsų dar gerai prisimena, tad ir smulkmenų kartoti nereikia. Užtenka tik priminti, kad techninė prasme Vokietijos karo aviacija Antrojo Pasaulinio Karo išvakarėse buvo viena iš pirmiausių.

Tuo metu aviacija baigė savo pirmąją vystymosi stadiją ir žengė į naują erą, kurioje mes ir šiandieną tebesame. Nors mums dabar gal atrodo, kad mes jau labai toli pažengėme naujosios aviacijos eros taku, tačiau mes iš tikro dar vos tik pradėdame joje savo pirmuosius žingsnius.

Kai mes šiandieną žiūrime atgal, mums gal atrodo labai ir labai keistais anų laikų toki karštinčiai tarp valdomų balionų ir tikrųjų, už orą sunkesnių, lėktuvų šalininkų. Tačiau mes ir dabar turime panašius ginčus — ginčus tarp lėktuvų ir raketų šalininkų, tarp vienos ar kitos raketos šalininkų ir panašiai. Analogija yra labai ir labai artima.

Tačiau ir žengiant į naująją erą, tebegalioja tie patys patyrimai, kuriuos mes gana brangiai kainą įsigijome netolimoje praeityje. O jie yra:

1. Pažangai vienas iš reikšmingiausių momentų yra "lead-time". Tai yra, nuolatine pažanga įmanoma tik nuolat, be pertraukos kruopščiai dirbant aeronautikos, — artimoje ateityje gal jau astronautikos, — srityje.
2. Kiekviena pažanga yra labai brangi, — kainuoja daug laiko ir pinigų.
3. Tikrai reikšminga pažanga galima tik valstybės išdėstymu.
4. "Ekonomiška" pažanga neįmanoma; progresuojama tik tada, kai nesigailama nei lėšų, nei energijos.

(B. d.)

Jupiter raketa, 60 pėdų ilgio, leidianti į taikinį 1500 mylių kelią.

NUOMONES

JAU PAKANKAMAI MŪSŲ ISTORIJA KLASTOJO KITI, KAM DAR MŪS KLASTOTI

Kas iš mūsų savo vaikystėje nėra skaitęs Andersenio, brolių Grimų, Haugo ir kitų pasakų? Arba kas ilgais žiemos vakarais nėra girdėjęs mūsų senelių pasakojimų apie valdovus ir jų pilis, apie karus, medžioklės ir puotas, turkų ir japonų "vainas"?

Kokie mieli ir laukiami buvo tie pasakoriai, praskaidrinę ilgus ir nuobodžius žiemos vakarus. Pūslėtos jų rankos niekada nežarstė lobių, jie nebuvo garšūs ir žinomi žmonės, nenešiojo prie pavardžių daktariškų titulių, tačiau kaip nuoširdžiai jie pasakodavo.

Deja, laikui bėgant, technikos pažanga pakeitė juos kitais: laikraščiu, knyga, radiju, televizija, tik, neretai, jau be ano nuoširdumo.

Aną dieną užėjau pas kaimyną. Pasidžiaugiau jam iš Vilniaus žmonos ir dukrelės atsiųstomis dovanėlėmis: tautine juosta, kaklaraiščiu, odos ir gintaro dirbiniais.

— Ką tu jai sakai? — staiga klausia kaimynas, pakisdamas Naujienas. — Ir vėl nauji "deimantukai".

Vienas tautietis gana ilgame straipsnyje grubiai ir netaktiškai švenčių progą murzina ALB pirm. St. Barzduką. Kaltina grovimu tą, kuris negali laiko ir energijos kūriniui.

Toliau: Dr. P. Ancevičius atvyksta į Čikagą ir čia skaitys apskaitą "Pabėgęs nuo Stalino Smetona ir skubantis pas Staliną prof. A. Voldemaras." Papasakos apie užkulisinę politiką vokiečių okupacijos metais Lietuvoje, Kybartų aktus, na, ir pinigų. Rengia Chicago Lietuvos Kultūros draugija.

Na, manau, čia jau stambūs politiniai šulai, abu daktarai, vartę lobius savo rankose — tai ne anie japonų "vainos" pasakoriai. Gaila, kad nebuvom Čikagoje, būtume nuėję pasiklausyti. (Mūsų žiniomis, susirinko apie 100 žmonių. — Red.).

Bet va, politinę paskaitą, kuri gerokai galėjo įkelti klausytojus, ruošia kultūrinė draugija. Argi jau nesurandama darbo kultūrinėje srityje? Čia ir išlenda pikta mintis: ar kartais Chicago Lietuvos Kultūros draugija nėra "žiezirbos" įpėdinė?

Dr. P. Grigaitis pristato skaitytojams prelegentą, kaip gerai žinomą žmogų. Toks vienu sakiniu prelegento apibūdinimas tinka masiniame mitinge, kada nėra laiko aiškinti kalbėtojo biografiją. Tačiau, kada svečias kviečiamas iš Kanados ir tokią rimtai paskaitais, tai pasibendama platesnės informacijos. Manau, kad ne tik aš, bet daugiau lietuvių nežino jo veiklos Nepr. Lietuvoje ir užsienyje.

Ir dar: paskaitos tema yra istoriniai įvykiai. Juos pirmi aprašė žmonės, kuriems teko būti jų liudininkais: A. Smetona, K. Škirpa, Dr. Dirmeikis. Apraše objektyviai. Ar iš svečio paskaitos neišėjo pasakėlė su priedu: ir aš ten buvau, valgiau, gėriau...

— Taigi, — sako kaimynas, — istoriniai įvykiai turėtų būti apsakojami tų žmonių, kurie buvo tiesioginiai tų įvykių dalyviai arba su jais artimai susiję. Mūsų istoriją jau pakankamai klastojo lenkai, vokiečiai, tėvynėje tebeklastoja okupantai, na ir čia politiniai kromeliai tampo po savo jomarkus. Geriau Dr. Ancevičius savo paskaitai būtų pasirinkęs temą — Tauragės pučas ir jo pasekmės.

Tauragės pučas, kaip žinoma, buvo įvykdytas amerikiniu stilium. Ginkluoti "patriotai" staugia įsiveržė į Lietuvos Banką ir švelniai tariant, išslavė gana stambių pinigų sumą ir tą pačią naktį bandė pasprukti į užsienį.

Vėliau dalyviai šiai vagystei primetė politinio pučo vardą, tačiau būty įdomu išgirsti, kuriam tikslui ar geram darbui tie pinigai buvo sunaudoti.

Būtume dėkingi, jei Chicago Lietuvos Kultūros draugija, ateityje suruoštų visą ciklą pasakaitų iš netolimos Lietuvos praeities tokiomis užmirštomis temomis, kaip Kapsuko "laisvės kovos", Tauragės pučas, plečkaitininkai, Suvalkijos bruzdėjimas, Alytaus burbulas. O būty įdomu išgirsti ir apie lietuvišką šaunųjį kareivį šveiką, kuris skersai ir išilgai išvaikščiojo Servanteso gintinę, glamonėdamas dulcinėjas, savo heroiskais žygiais parversdamas ant menčių ne tik garsųjį riterį Don Kichotą, bet ir išmintingąjį jo tarną Šanšą Panšą, bandydamas durtuvų pagalba primesti komunistą ispanų tautai. Na, ir eile kitų.

K. M., Cleveland

DETROIT

KRUOPŠCIAI RUOŠIAMASI

Vietos Tautinės Sąjungos skyrius kruopščiai ruošiasi susirinkimui, kuris numatomas sausio 18 d. Dalyvaus ALTS pirmininkas inž. E. Bartkus, kuris padarys svarbesnių pranešimų. JK

BENDRUOMENES VAKARAS

Vietos Lietuvių Bendruomenė sausio 11 d. ruošia Ukrainiečių salę vakarą. Meninėje programoje montažas "Kenčiančioji Tauta". Bus šokiai ir veiks bufetas.

RINKLIAVA

Bendruomenės Vasario 16-tos Gimnazijos šelpimo skyrius vykdys šiuo metu rinkliavą pagelbėti mokiniams.

KALEDŲ EGLUTĖ

Šeštadienį ir Lituanistinės mokyklos Kaledų Eglutė įvyko gruodžio 22 d. Kaledų senelis vaikams suteikė džiaugsmą savo kukliomis dovanomis. Meninę programą atliko mokyklų mokiniai.

PAVYKUSI RINKLIAVA

"Gabijos" tunto skautės, taiklinkajant skautėm akademikėm, gruodžio mėn. prie šv. Antano parapijos bažnyčios surinko \$106.50, o prie Dievo Apaizdos parapijos bažnyčios — \$17.00. Už surinktus pinigus pasiūsta du stuntiniai vargstantiems Sibire.

Skautės širdingai dėkoja aukotojams ir p. V. Pauzai, kuris persiųsdamas siuntinius atsiskė savo uždarbio. sk.

SANTARIČIŲ KALEDINIS LINKSMAVAKARIS

Detroito santaričių tradiciniai rengiamas jaunimo kaledinis linksmavakaris praėjo dideliu pasisekimu. Šiais metais jis įvyko antrą Kaledų dieną p.p. Baziliauskų erdvoje rezidencijoje. Dalyvavo daugiau šimto jaunuolių. Svečių tarpe matėsi dr. Julius Kaupas, dr. Stasys Juzėnas ir kt.

Rengėjai reiškia padėką visiems prisidėjusiems prie linksmavakario pasisekimo, o ypač p.p. Baziliauskams.

BALFO 76 SK. SUSIRINKIMAS

Visuotinis skausias narių susirinkimas šaukiamas sekmdienį, sausio 12 d. 12 val. 15 min. Hispanos Unidos namuose — 1920 — 25 th St. Bus renkama nauja skyriaus valdyba. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

KAUKIŲ BALIUS

Detroito įvyks vasario mėn. 1 d. Jį rengia Kunigaikštienės Birutės Draugija. Visi detroitiečiai jau dabar raginami į jį rengtis, nes tai bus pats linksmiausias žiemos parengimas.

KAZIUKO. MŪGĖ

Gabijos skaučių ir Baltijos skautų tūntai ruošiasi "Kaziuko Mūgei", kuri numatoma kovo mėn. pradžioje. Kalbama, kad mūgė bus turininga ir įdomi.

Iš šalies žiūrint

KITI IR MES

Iš Vokietijos buvo žinių apie tai, kad ten, Kalėdų laukiant, visi Amerikos kariniai daliniai ruošėsi švenčių progai sudaryti "good time" ne sau, o vietos varguomenės vaikams, seneliams, besveikiams, ligoniams.

Taip ten elgdavosi amerikiečiai praėjusieji, taip ruošėsi ir dabar. Amerikos kariniai daliniai panašiai pasirodys ir kitose šalyse: Italijoje, Austrijoje, Japonijoje, Korėjoje ir kitur. Amerikiečiai ten kasmet vaidina Santa Claus rolę. Tai faktai, kurie liudija geros valios reiškinius.

Toliau paminėtina, kad Amerikos žydų vadovybė paskelbė, jog yra pasiryžę 1958 metais sukelti 100 mil. dolerių aprūpinti savo tautiečiams, pabėgusiems iš anapus geležinės uždangos ir iš arabų valstybių.

Žydai atmetė Kristaus mokslą, bet jo didįjį įsakymą — mylėti savo artimą — vykdo uoliau, negu krikščionys. Žydai neapleidžia nė vieno saviškio, pašalpos reikalingo.

Kaip mes, lietuviai, stovime palyginus su Amerikos kareiviais užjūriuose ir žydais? Kuo mes galime pasigirti? Nėra abejonės, kad visoje Amerikoje lietuvių bažnyčios buvo kupinos tikinčiųjų. Nėra abejonės, kad jų aukos parapijoms buvo gausios. Nėra abejonės, kad Kalėdų progai ir lietuvių vienuolynai susilaukė gausių aukų.

O kas daugiau yra žinoma? Ogi tas, kad Kalėdų progai tremtyje likusiems mūsų nelaimingiesiems — vaikams, seneliams ir ligoniams nuo gausaus Amerikos lietuvių stalo trupinių mažiau tenubyrėjo, negu bet kuriais metais praėjusieji. Be to, pranešama, kad Vokietijoje Stuttgarte stovyklos lietuviams Balfu vadovybės potvarkiu nei trupinių nėra pabarstoma.

Mūsų šelpitinių likimu turį rūpintis svetimi. Kas atsako už tai, kad mūsų tarpe šitip darosi?

Tikinčiųjų ir netikinčiųjų klaidos

Savaitraštis U. S. News & World Report 1957 gruodžio 27 d. įsidėjo vedamąjį pavadinimą "They Don't Believe in God".

DEKOJAME DIRVOS REMEJAMS

Dirvai paremti skaitytojai atsiuntė šias aukas:

Keecorius V., Toronto	\$2.00
Juodvalkis A., E. Chicago	2.00
Merkys L., Hartford	1.00
Žiūraitis T., Oxford	2.00
Gantautas A., Bridgeport	2.00
Milašius P., Cleveland	5.00
Burkūnas A., Rochester	1.00
Guobys J., Providence	2.00
Martinkus G., Lochart	2.00
Kalnietis J., Baltimore	2.00
Yansauskas M., Lyons	2.00
Meckauskas T., E. Chicago	6.00
Kubilinskas Br., Chicago	2.00
Leimonas C., Harlingen	2.00
Juška J., Detroit	2.00
Gelažius Jul., Chicago	1.00
Glodenis A., Chicago	4.00
Vasikauskas Vl., Richmond Hill	2.00
Papartis T., Chicago	2.00
Puskepalaitis A., Hyde Park	2.00
Siliūnas A., Chicago	2.00
Tamošijūnas J., Detroit	8.00
Morkūnas K., Cleveland	2.00
Silvestravicius Al., Cleveland	4.00
Arnastauskaitė K., Bayonne	2.00
Akelaitis A., Pittsburgh	1.00
Budininkas P., Gary	5.00
Kuras P., Naugatuck	2.00
Bubelis J., Toronto	2.00
Ramanauskas, Oakville	1.00
Kriščiukaitis K., Dorchester	1.00
Aukštikalnis J., Brooklyn	2.00
Stankus S., Chicago	2.00
Zailskas Pr., Chicago	2.00

Aukotojams tariame nuoširdų aciu.

Jame buvo rašoma apie NATO konferenciją, įvykusią Paryžiuje. Pradžioje pareiškama, kad toje konferencijoje buvus neužimta kėdė. Taip buvę todėl, kad ten nedalyvavo Maskvos pavergtosios tautos. Girdi, jei Maskvoje sėdėtų pačių žmonių išrinkta vyriausybė, jei ji būtų laisva ir demokratiška, tai ji būtų dalyvavusi Paryžiaus konferencijoje. Tada toji konferencija būtų buvusi pasvęsta taikos įgyvendinimui pasaulyje. Toliau nurodoma, kad Maskvoje dabar sėdi despotai, kurie neturi moralės, kurie neturi gėrio ir blogio supratimo. Todėl pasaulis ir esąs nuolatiniame karo grėsmės pavojuje. Vakariai turi reikalą su tais, kurie netiki į Dievą, kurie kovoja prieš religiją. Pasaulis būsiąs tot nesaugus, kol bedieviškas komunizmas laikys pavergęs Rytų Europą.

Cia pasakyta daug tiesos. Bet kas tik neužsimers, gali lengvai pamatyti didelių plyšių viršuje paduotuose išvedžiojimuose.

Kai nurodomas Maskvos barbariškas, tai jo niekada nurodoma per daug. Bet kuomet kalbama apie saviškius, vakariečius, tai vis nutylima, apie tokius dalykus, apie kuriuos nutylėti negalima. Visų pirma apie tuos, kurie kėdę. Ar nebuvo tučia kėdė Versalio konferencijoje prieš 39 metus? Po Pirmojo Pasaulinio karo taikos konferencijai ar buvo pakviesta dalyvauti persiorganizuoti Vokietijos vyriausybę? Ji ten nebuvo kviesta. Nugalėtojai sąjungininkai vieni susirinko ir padiktavo Vokietijai taikos išlygas. O tos išlygos buvo tokios, kurios sudarė sąlygas antram pasauliniam karui. Tikintieji vakariečiai pridūrė dar baisesnių klaidų per Antrąjį ir po Antrojo Pasaulinio karo, kai susibičiuliavo su Maskvos despotais.

Vėjas nuėjo prez. Wilsono 14 punktu, apsisprendimo visoms tautoms teisė, pažadas taikos be pergalės, be kontribucijų, be aneksijų. Vėjas nuėjo prez. Roosevelto ir premjero Churchillio Atlanto čarteris.

Stebėtojas

SKAUTAI

LIETUVAITĖ GYDYTOJA AUSTRALIJOJE

(sks) Akad. Skaučių Dr. vės Adelaidės skryliau t. n. Nemira SURNATE baigė Adelaidės univ. medicinos fakultetą ir gavo medicinos gydytojos diplomą. Mums malonu sveikinti jaunąją pasiryžėlę, kuri sunkiose sąlygose tapo daktare Australijoje.

JŲ NEIŠSKIRIA VANDENYNAI

(sks) Bostono Senųjų Lapinų sk. vyčių būrelis spietė jau trečią kartą. Neperseinausiai susiorganizavo Lapinų Klajūnų sk. vyčių būrelis, kuris štai jau gražiai užsirekomendavo rotatorium spausdintu laikraščiu Kimas Jr. Lapinų Klajūnų būreliui priklauso net po tris kontinentus pasklidę sk. vyčiai, kurie tarnauja Dėdės Samo kariuomenėje. Laikraštėlis skirtas ryšiams palaikyti. Redaguoja vyr. sklt. Rom. Bričkus. Sveikiname lietuviškos skautybės entuziastus, kuriuos neišskiria vandenynai. Tas dar kartą rodo, jog 40-aisiais savo jubiliejiniais

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

JOE LATIN & SON PLASTERING COMPANY

4438 Tamalga Drive

EV. 1-2407

Clevelande

APYLYNKĖSE

Clevelandiečių žiniai dar kartą primename,

kad Dirva labar išeina pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Norint, kad žinios laiku į laikraštį patektų, praneškite vieną dieną anksčiau.

Naujųjų Metų sutikimus

rengė Lietuvių Klubas ir Gydytojų Draugijos žmonių komitetas.

Mažesnio pobūdžio naujųjų metų sutikimai įvyko pas Karpius, Gasparaičius, Nasvyčius, Daugėlus ir kitur.

Apie 30 jaunuolių naujuosius metus sutiko Gaidžiūnų namuose.

Stasys Jurgaitis,

Dirvos bičiulis, pradėdamas naujuosius metus, savo šeimos tarpe, atšventė penkiasdešimtuosius gyvenimo metus. Geriausios sveikatos ir ilgiausių metų!

metais lietuviškoji skautybė tebėra gajai ir stiprėjanti.

SU GERU VĖJU

(sks) Chicago jūrų budžiai savo veiklai suaktyvinti persiorganizavo į dvi — jūrų skautininkų ir j. budžių grandis. J. budžių sueigos šaukiamos kas mėnesį, o kas antrą mėn. būna bendros sueigos. Numatoma kaupti ypatingą dėmesį į jūrų sk. ideologijos formavimą, stiprinti asmeninę pažangą jūrinuose dalykuose. Bus kviečiami prelegantai su aktualiomis temomis. J. budžių grandžių vadovauja — jūrų pskt. A. Levanas, vyr. vlt. V. Macieža ir G. Bubelis.

Vasario 15 d. bus tradicinis jūrų skautijos vakaras — "Puota jūros dugne". Jo rengimo komisią sudaro jūrų pskt. A. Levanas, vyr. vlt. A. Snarskis, vyr. vlt. L. Slenys ir vyr. vlt. J. Merkelis.

SKAUTŲ RINKIMUOSE

(sks) Lietuvių Skautų S-gos korespondencinio suvažinio prezidentumas Kalėdoms išsiuntinėjo KSS dalyviams trečiąjį biuletinį. Koresp. rinkimuose dalyvavo 167 asmenys. Organų pranešimai bus atspausdinti vėliau. KSS Prezidiumas pradėjo LSS Tarybos Pirmininko rinkimus. Naujai išrinktos Tarybos nariams išsiuntinėti lapeliai kandidatams Tarybos Pirmininko pareigoms pasiūlyti. Lapeliai iki sausio 22 d. grąžinami KSS Prezidiumui Hartforde, Conn.

NAUJIEŠOS PIRMAJAME RAJONE

(sks) Hartforde vietoje pasitraukusio ps. Pr. Bernoto, nauju Tėviškės v-jos vietininku paskirtas pskt. Vyt. Zdancevičius, 92 Flatbush Ave., Hartford, Conn.

Patvirtinti nauji vienetai: Worcesterioje skautų vyčių dr. vė, kuriai vadovauja sklt. A. Glodas ir Senųjų Lapinų Klajūnų būrelis, vad. pskt. C. Kiliūno. Pastarasis vienetas yra korespondencinis, kuriam priklauso JAV kariuomenėje atliekanti prievolė.

New Havene patvirtintas Vilkių būrelis, kuriam vadovauja D. Ramanauskaitė.

1-jo rajono Skautų Skrybiaus bendradarbiu patvirtintas sklt. K. Norkeliūnas.

Elizabetho LK šarūno dr. vės draugininkas Algis Bitėnas padėjo, jog 40-aisiais savo jubiliejiniais

Daktaras Viktoras Puškorius gydymo kabinetą atidarė 6573 Brecksville Rd., Independence, Ohio. Telef. LA 4-4463.

Pranas Joga,

gavęs savo specialybėje gerą darbą Akrono, ten su šeima ir išsikėlė gyventi. Jo dabartinis adresas: 1221 Manchester Rd., Akron 7, Ohio.

Koncertą vakarą

rengia Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius šv. Jurgio parapijos salėje, 1958 m. sausio mėn. 12 d. 5 v. vak. Koncertą išpildys solistė Jina Varytė, jai akomp. muz. Regina Brazaitytė ir "Čiurlionio" ans. tautinių šokių grupė.

Biletus galima gauti "Dirvos" redakcijoje ir kioske.

Vytauto Didžiojo skautų draugovė

sausio 3 d. šv. Jurgio parapijos salėje turėjo savo sueigą. Sueigos metu tarpe skautų ir skilčių prarastos varžybos iš Lietuvos istorijos ir kitų dalykų.

Ta pačia proga skautai gražiai pažaidė ir pasiziūrėjo praėjusios žiemos skautų veiklos ir vasaros stovyklos filmų.

Neringiečių eglutė

Sausio 5 d. lietuvių salėje Clevelando Neringos skaučių tauto tėvų komiteto pastangomis nuotaikeingai praėjo Kalėdų eglutė. Ją atidarė k-to vardu O. Jokūbaitienė. Pranešėjas buvo Z. Dučmanas.

Visus patraukė Kalėdų Senės.

Stogų taisymas

Dengiame naujus ir pataisome senus stogus. Greitas pataisymas apdraskytų stogų. Darbas garantuotas.

LATVIAN ROOFING CO.

1263 Churchill Rd. Dieną šaukti EN 1-2120, gi vakarais HI 2-5926 (9)

GEORGE'S FLOWER AND GIFT SHOP

7011 SUPERIOR AVE.

TEL. UT 1-8677

Jurgis Sidabras — lietuvis

savininkas Ivaiviasios gėlės. Importuotos prekės iš užsienio. Arbata. Kava. Pudingas ir kt.

Gėlės vestuvėms, šermenims, šermenims, šermenims. Sklypo pagrafinimas. Vidaus dekoracijos — namų, krautuvų, viešbučių.

Nemokamas vainikas šermenims.

Turime gerų ir gražių namų, vienos ir dviejų šeimų, Naujosios Parapijos rajone.

Stanley Yacas, jr.

lietuvis

REALM REALTY

IV 1-9911

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

TURIME JUMS GERŲ NAMŲ,

ypatingai Eddy — St. Clair rajone.

Suinteresuoti namų pirkimu kreipkitės į

Juozą Mikoni,

RAY NAUSNER REALTY

11809 St. Clair Ave. Tel. UL 1-3919

ar namuose MU 1-2154

lis — akt. Z. Peckus. Jis paskaitė Lietuvos vaikų laišką Clevelando skautams-tams.

Skautų pasirodymai buvo kuklūs, bet nuoširdžiai atlikti. Du jūrų skautai pagrojo akordeonu. Mažoji žiūrovė Juodikytė gražiai pašoko valsą. Eglutės jaunieji dalyviai gavo vienos vertės dovanas.

Vakaras užbaigtas skaučių vadovų prarastais žaidimais, ralieliais ir šokiais. Svaugusieji pasivažiavo buferė.

Adv. Silv. Balčiūnas

Clevelandiečių veikėjo Petro Balčiūno brolis persikelia iš Australijos į Clevelandą. Sausio 24 d. apleidžia tą tolimą kraštą, kur išgyveno kelis metus.

Iš Romos pavasarį Clevelando atvyks į svečius dar vienas p. Balčiūno brolis, kun. Vytautas, kuris švęs 25 m. kunigavimo sukaktį. Didelė Balčiūnų šeima surengs jam iškilmingą paminėjimą.

Filatelistai!

Papildykite savo rinkinius Lietuvos pašto ženklais, kurie jau baigia išnykti.

Pigiausiu parduodu Lietuvos ir kitų kraštų pašto ženklus, be to tarpininkauju norintiems įsigyti filatelistų draugiją "Lietuva". J. Grigaliūnas, 1160 E. 72 St., Cleveland 3, Ohio. Telef.: HE 1-8999. Filatelistų Draugijos "Lietuva" atstovas Ohio valstybėje.

PRANEŠAMA... NATIONWIDE'S naujas SEIMOS DRAUDIMAS

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naują prisidėjusį (po 14 amžiaus dienų) NE KIEK NEPADIDĖJANT už mokamą vieną draudimą! Skambinkit:

PAULINA MOZURAITIS, Agentas SK 1-2183

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Road

Tel. HE 1-6352

Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAIŠYMAS

Masinių viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių dėjimas.

Parduodami amžini automobiliai.

24 hours towing.

Dienos telef.: HE 1-6352.

Nakties telef.: LI 1-4611.

BĖDA JUMS RAŠTO MOKYTIEMS

Luko 11:53 E.

Klausimas yra toks: kas bus karalius viso pasaulio. Šventasis raštas aiškiai sako: Teisybė užviešpataus pasaulyje. Tegul visi šetono agentai dabar tēmija, kad artinasi galas. Visi protaujanti žmonės sutinka, kad reikia geresnės valdžios. Visi turi sutikti, kad ant žemės žmogus negali įvykdyti patenkinančios valdžios. Nėra jokio pagrindo manyti. Per ilgus amžius tie, kurie myli Dievą, laukė Kristaus Jėzaus ir Jo karalystės atėjimo. Bet dabar karalius sėdi savo soste ir Dievas nori, kad ši stebėtina tiesa būtų apskelbta pasaulio žmoneis Visagalinčio Dievo akys. Tokis darbas šiandieną pagal šventą raštą, Dievas išsirinko tokius žmones, kurie tą darbą ir dirba, skelbia pasauliui pabaigą ir naują karalystę ir jo karalių, Jėzų Kristų. Skaitykit bibliją, ten aiškina Isajo 62, per. 6. e. 51, per. 16 e. Psa. 91, per. 10 e. Nesiliaukite nei dieną nei naktį, nebijokite, nieko pikto jums neatsitiks. Aš įdėjau savo žodžius į jūsų burną, skelbkite, kad ir kiti žinotų, kad aš Dievas. Tikėjimas į Dievo žodį, pranašavimų žodžiai švento rašto padaro kokios bus sėkmės. Dievo desinė ranka arba Jo vykintojas yra Kristus Jėzus.

Šetonas su visomis savo miniomis yra Dievo neprietelius, ir apie juos yra parašyta Psa. 21, 8-10 e. Sunaikins visus, kurie tik priešinasi Dievui ir Jo karalystei. — Skelbia

WILLIAM SHIMKUS

1977 East Wallings Rd.

Brecksville, Ohio

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką

duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant

išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue

Tel. EN 1-6525

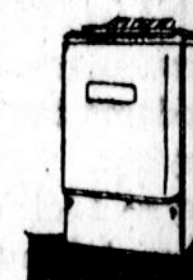
Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street

Tel. EN 1-4551

Cia Jūs gausite įvairiausių vynų, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

GERESNIŲ Namų Statytojai

pasirenka MONCRIEF

ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savyje savuose namuose. Klubas turi įvairių garsiausių. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo vokalėdės. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

Pilnai padengta apdrauda

HI 2-7626

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

1132 Summit Dr.

Cleveland 24, Ohio

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgiėio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licenzijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

4621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

936 East 185 Street

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344, Redaktorius Balyš GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Viceprezidento Nixono vaidmuo

Jau seniau minėjau, kada prieš pora metų prezidentas Eisenhoweris buvo susirgęs, kad nebuvo Amerikos istorijoje tokio įvykio, kaip Eisenhowerio prezidentavimo laikotarpis. Niekad joks viceprezidentas nebuvo įgavęs tokios reikšmės, kaip dabar Nixonas. Jam likimas lyg siūlytų užimti prezidento pareigas.

Nebuvimas iki šiol precedento, nuo kokio nesveikatingumo laipsnio prezidentas turėtų užleisti pareigas viceprezidentui, sudarė visą kėblumą. O Amerika labai pasigenda sveiko to pareigų darbininko.

Trys prezidentai buvo nušauti, du iš jų mirė tuoj ir viceprezidentai užėmė jų pareigas. Trečias, Garfield, 1881 metais persautas, mirdėjo 80 dienų, bet kol buvo gyvas, viceprezidentas negalėjo užimti jo vietos.

Šiaip, staiga mirusių prezidentų vietas, užėmė viceprezidentai nustatyta tvarka.

Prezidentas Wilsonas, antro termino pabaigoje, per 17 mėnesių buvo iš dalies paraližuotas (1919-1920 m.), tačiau jo ir valstybės reikalus tvarkė jo žmona, bet ne viceprezidentas. Kabinetas nusprendė, kad Wilsonas gali atlikti savo pareigas, ir jis išlaikė iki savo termino galą.

Dabartinis viceprezidentas Nixonas, yra labiau pasirušęs prezidento pareigoms negu kada nors kitas viceprezidentas, ir todėl gerovės varden daugelis platesnių pažiūrų asmenų, kaip pat ir spauda siūlo, kad Eisenhoweris privalėtų atsistatydinti ir užleisti vietą asmeniui, kuris gali eiti tas pareigas visą laiką.

Joks kitas prezidentas iki šiol nėra praleidęs tiek daug laiko nuošaliai nuo savo tarnybos, kaip dabar Eisenhoweris.

Nixonas įvedinamas į pareigas susilaukia ir nemažų kliūčių. Tie, kurie dabar administracijoje bijunge, Eisenhowerį apsiptę, stengiasi savo vietas išlaikyti. Jiems svarbu, kad Eisenhoweris, jei ir be žado gulėtų, kad tik būtų gyvas, būtų laikomas prezidentu.

Reikalų žinovai jau yra suskaičiavę, kurie turėtų savo vietas apleisti, jei Nixonas ateitų į prezidentus.

Yra daugybė senų laikraštinių ir politikos vadų, kurie jau pergyvena kelintą prezidentą. Jų sakoma nuomonė daug kur įdomi. Sakysim, jie sako, kad nors Eisenhoweris apsauktas karžygiu, dėl jo vadovavimo antrame pasauliniame kare vakarų sąjungininkams, bet tas karžygiškumas duotas tik dėl eiti pareigų. Politikoje, prezidento pareigose, jis pasirodė neturįs noro būti vadu ir aktyviu žmogum. Žinovai taip pat įrodo, kad Nixonas nebūtų jaunuolu Eisenhoweriu, nors administravimo atveju, sakoma, Nixonas visiškai persivertė į Eisenhowerio patarėjų programą.

Nixonas, sakoma, būtų daug aktyvesnis, judresnis. Instinktyviai Nixonas yra politikas, Eisenhoweris tokiu nesas. Turėdamas politiko instinktą, Nixon nujaučia negeroves anksčiau, negu jos išskyla. To neturėdamas Eisenhoweris leidžia negerovėms pirmą smogti, tik paskui jame pasireiškia reakcija jas tvarkyti.

Po antrojo savo susirgimo pernai pavasarį pagijęs, Eisenhoweris

weris spaudos atstovams pasakė, jeigu jis negalės eiti prezidento pareigų, jis jose nesėdės. Dabartinis jo smūgis, po kurio greitai atsigavo, buvo pradėjęs išjudinti tą jo pareikimą ir klausimus, ką dabar Eisenhoweris darys. Gal būtų pakilę visuotini spaudoje reikalaujami laikytis to duotojo žodžio,

Akademinei korporacijai Neo Lithuania garbingą sukaktį minint

Tautinės ideologijos plėtroje reikšmingas vaidmuo tenka Lietuvos Universitetui studentų korporacijai Neo Lithuania. Jos nariai, kurie karo pasekoje atsidūrė svečiose šalyse, rado naujas sąlygas savo veiklai tęsti. Viosose vietovėse, kuriose gausiau yra apsigyvenusių organizacijų narių, buvo sudaryti korporacijos vienetai. Neseniai jie paminėjo korporacijos 35 metų sukaktį. Šią savaitę toji sukaktis yra minima New Yorke, kuriame yra įsikūrusi organizacijos centrinė vadovybė.

Trisdešimt penkių metų tarpas organizacijos gyvenime nėra labai ilgas, bet nueitas korporacijos kelias ir dabai yra žymūs. Neo Lithuania atsiradusi kaip išdava mūsų tautinio atgimimo ir judėjimo, buvo tautinės minties avangardu jauname Lietuvos Universitete ir kitose aukštosiose mokyklose. Korporacijos pagrindinė idėja — tautiškas narių pagalba buvo paskleista moksleivijoje; tos pačios mintys pasiekė ir Lietuvos kaimų bei miestų jaunomėnę.

Korporacija, formuodama tautinių pažiūrų asmenybes, yra davusi daug veiklių vyrų Lietuvos valstybei ir visuomenei. Daugelis jos narių Lietuvai kritiškai esančiose valandose parodė didelio heroizmo ir aukojimosi ginant tėvynės laisvę. Ne vienas yra žuvęs kovose, miręs kankinių mirtimi kalėjimuose, hitlerinės Vokietijos koncentracijos lageriuose ir Sibire.

Esančių laisvuose kraštuose narių garbei tenka iškelti, kad žymus nuostimis korporacijos narių aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, prisidėdami prie lietuvių palaikymo ir tautos laisvinimo darbų. Juk dabartinė mūsų tautos padėtis iš kiekvieno susipratęsio lietuvių reikalauja aktyvaus dalyvavimo judėjime laisvei atgauti, tuo labiau tokią pareigą turi jausti akademikai, turį didesnę pasirodymą, gautą Nepriklausomos Lietuvos aukštojo mokykloje.

jeigu dabartinis jo susirgimas būtų užsitęsęs. Dabar vėl visa tai pakibo ore.

Antrom terminui kandidatuojančiam prieš Nixoną buvo keliama audra sulaukyti jį nuo nominavimo viceprezidentu. Dabar priešingai, visuotinis nusistatymas yra jį remti 1960 metais, kai jis bus tiesioginis kandidatas prezidento vietai. Remti ir dabar, jeigu Eisenhowerio sveikata paslytų.

K. S. Karpus

Yra pagrindo laukti, kad korporacijos veiksmingumas dar daugiau padidės. Po ilgokos pertraukos organizacija atvėrė duris naujiems nariams. Į ją ateina akademinio jaunimo naujos jėgos, supratusios tautinės minties prasmę ir reikšmę.

Telkiant naujas studendijos jėgas išskyla korporacijai gyvas reikalas daugiau populiarinti jaunimo tarpe tautinę ideologiją, nušviečiant jos esmę, pagrindus ir principus. Šiandien dar gana madoje daryti nepagrįstus priekaištus tautinės minties organizacijoms, primenant joms šovinizmą ar kitas tendencijas. Tuo tarpu idealistinė tautinė mintis yra priešybė ne vien mąkstiniam materializmui, bet ir iškreiptam nacionalizmui, šovinizmui.

Teisingai supratęs tautinės ideologijos pagrindus glūdi plati tolerancija kitom tautom. Tai vienas svarbiųjų principų, išplaukias iš akademines tautinės korporacijos moralinių pagrindų.

Tuos pagrindus iškėlė ir formavo tautinės ideologijos kūrėjai dr. J. Basanavičius, dr. V. Kudirka, A. Smetona, J. Tumas Vaižgantas, Maironis ir kiti. Pats metas korporacijai tautinę mintį plačiau skleisti prieaugančioje kartoje. Tas turėtų būti vienas pirmųjų organizacijos vadovybės ir narių uždavinių bei rūpesčių žengiant korporacijai į savo gyvenimo trisdešimt šeštuosius metus.

Antanas Sodaitis

MEGSTAMA KNYGA

Švedijoje labiausiai perkama knyga yra penkis svarūs svėrijų pajamų mokesčių kalendorius, kurion įtraukiami visi daugiau, kaip 85 dol. savaitėi uždėjamieji švedijos piliečiai, išskyrus patį karalių.

Mat, švedijoje pajamų mokesčių apskaitos yra vienos ir kasmet skelbiamos minėtame kalendoriuje.

V. Sidzikausko ir V. Rastenio paskaitos

Gruodžio 28 d., Liet. Piliečių Klube, Brooklyne, įvyko įdomus susirinkimas, kuriame pagrindiniais kalbėtojais buvo LLK pirm. V. Sidzikauskas ir LNT pirm. V. Rastenis.

Pirmasis apibūdino tarptautinės ir tautinės politikos paskutiniuosius įvykius bei ateities galimybes.

Tarp kitko V. Sidzikauskas pažymėjo, jog po atominės bombos tarptautinėje politikoje pasidarė atominis akligatvis, kurio dėka ir mūsų politinė padėtis pablogėjo.

Nors Antrasis Pas. Karas pasibaigė senai, bet per 12 m. dar nėra Europoj taikos sutarties, kurios vykdymas palieštų ir mūsų rūpinimą klausimų dalyk, — kalbėjo jis toliau.

Buvo daug tikėtasi iš NATO konferencijos, bet ji nepateisino vilčių. Nors buvo ten paminėtos ir paverptos tautos, konstatuotas jų troškimas ekonominei ir politinei laisvei, pripažintas jų likimo tragiškumas. Bet visa tai tik moralinis palaikymas, kelias mums didelį nerimą.

Jėgų persvara, be abejo, yra Vakaruose, tik visa trūkdo psichologinis poveikis. Vakarai turėtų sudaryti vieną bendrą frontą, aiškia programą, bet šiandien to vieningumo vis dar nėra. Reikia, kad JAV pajutų pasitikėjimą savim ir paimitų kietai į rankas vadovavimą, kad jaustų atsakomybę ir galia.

Gen. konsulas J. Budrys jo kalbą papildė pabrėždamas, jog JAV turėtų vadovauti, visi to prašo ir nori, bet ji susideda iš daug steitų, ir visi kitaip galvoja. Netiesa, jog Amerikoj žemiau mokslo pastatytas, kaip po sputniko pasirodymo kai kas emė prikašioti. JAV turi gabių politikų ir gabių mokslininkų. Nors-sovietai, palaidę sputniką, pranešė klaidingą kelią, bet gi JAV mokslininkų dėka buvo greit suvestas jo tikrasis kelias.

Vincas Rastenis kalbėjo visai skirtingai, bet labai įdomia ir aktualia tema: mūsų santykiai su lietuviais už geležinės uždangos. Dėl turinio aktualumo susirinkimas pagėidavo šią paskaitą paskleisti platesnei visuomenei per spaudą. (Ji šiam numerį ir pradėsime spausdinti. Red.).

Po to buvo gyvos ir įdomios diskusijos, kuriose aktyviai dalyvavo: PLB Tarybos pirm. adv. J. Šlepetytis, dr. B. Nemickas, A. Koncė, J. Dzikas ir k.

Susirinkimui pirmininkavo dr. B. Nemickas, sekretoriavo E. Rastenis. Šias įdomias paskaitas suorganizavo LB I-ji apylinkė, kuriai vadovauja B. Kulyš.

Lakūnų revoliucija Venecueloje

Areštų skaičius Venecueloje po nepasisekusios revoliucijos siekia tarp šimtų ir tūkstančių. Suimtųjų tarpe esąs brig. gen. Fuentes, sausumos dalinių vad. plk. Castro, aviacijos v-kas pavad., ir katalikų dienraščio red. kun. Chappellin.

Venecuelos lakūnų revoliucija, prasidėjusi Naujųjų Metų dieną Maracay bazėje, baigėsi kitą rytą — pusvalandžiui praėjus po to, kai sukilėliai per savo radiją paskelbė, jog visa Venecuela esanti jų rankose.

Politinės partijos Venecueloje yra uždraustos. Dabartinis prez. Jimenezas, perversmo keliu paėmęs valdžią į savo rankas, 1952 m. bandė gauti oficialią venecueliečių pritarimą, tačiau per rinkimus paaiškėjo, kad keturi iš penkių rinkėjų balsavo prieš jį. Jis nepasitraukė. Prieš trejetą savaitių buvo pravestas naujas rinkiminių plebiscitų, kurio metu buvo leista balsuoti "taip" arba "ne", tuo siekiant Jimenezą oficialiai patvirtinti prezidentu penkeriems metams.

Nepasitenkinimui plebiscitu didėjant, užsienio stebėtojai laukė riausių balandžio mėn. — prieš Jimenezą inauguraciją naujam terminui, tačiau paskutiniuoju metu padaryti kai kurie pakeitimai kariuomenės vadovybėje suerzino lakūnus. Naujųjų Metų rytą Maracay bazės, esančios 50 mylių atstumu nuo sostinės, įgula sukilo ir pasiuntė visus turimus spausdinius lektuvus prieš Caracasą.

Miestas, atrodo, bombarduotas nebuvo, nors buvo įsakytas aptemdymas ir veikė priešlėktuvinė apsauga. Vyriausybė numušė 1 sukilėlių lėktuvą, antras buvo priverstas nusileisti.

Armijai ne tik nepasidėjus, kaip buvo laukta, prie sukilėlių, bet išvykus jų malšinti, Maracay bazė po nakties kautynių buvo užimta, o vėliau kapituluojant sukilėlių įgulos ir kitose vietose. 13 sukilimo vadų lėktuvais pabėgo į Kolumbiją.

Dėl šios lakūnų revoliucijos buvo nutraukti Čilės diplomatiniai santykiai su Venecuela.

Vienas Čilės diplomatas Caracasae praeitą mėnesį papasakojo Kanados ambasadoriui apie ruošiamą perversmą. Pastarasis siūtuota telegrama informavo savo vyriausybę, tačiau Venecuelos policija tą telegramą sugavo, ir čilietis buvo areštuotas.

Čilė nutraukė diplomatinius santykius su Venecuela, o Jimenezas, kaip atrodo, suspėjo neutralizuoti samokse dalyvaujančius aukštuosius karininkus.

Dar 2 milijonai negrų, kaip paskutiniai Gallupo tyrinėjimų duomenys rodo, yra pasirušę pietinių valstybių persikelti į miestus. Šiuo metu per mėnesį vidutiniškai atvyksta: į New Yorką — 1,400, į Chicago — 2,000, į Los Angeles — 1,700 negrų.

Los Angeles mieste šiuo metu negrai sudaro apie 11% visų gyventojų, bet 47% areštuojamųjų; Baltimorėje iš visų areštuotų — apie 80% negrų, Detroite — 22 baltieji ir 66 negrai buvo areštuoti už žmogžudystes ir pasikėsinimus praeitą mėnesį.

**D a b a r
p a t s l a i k a s
u ž s i s a k y t i
D I R V A !**

Mieluosius

BRONĘ IR PRANĄ PRAČKIUS,

jų mylimai motinai-uošvei Sibire mirus, giliai užjaučia

V. ir A. Bakūnai

J. ir N. Mockai

LIETUVOS KRONIKA

(1918. II. 16 — 1940. VI. 15)

Sudarė A. GERUTIS

Rugpjūtis

6. Valstybės Taryba raštu vokiečių rytų karo vadovybei iškėlė klausimą, kad prie Lietuvos valstybės teritorijos būtų priskirta Palangė, Aknysta, Ilukštas, Lyda, Rodūnė, Gardino ir Suvalkų apskritys, be to, rytuose siena nukelta iki Naručio ežero.

17. Valstybės Taryba įteikė reicho kancleriui raštą, kuriame kelia klausimą, kad būtų leista: 1) įsteigti Lietuvos atstovybę Berlyne, 2) sudaryti Lietuvos vyriausybę, 3) Lietuvos valstybę pripažinti Austrija-Vengrija ir Turkija, 4) būtų nustatytos Lietuvos valstybės sienos ir 5) paskirtos lėšos Lietuvos administravimui.

20. Vokiečių okupacinė valdžia pranešė Tarybai, kad, nežiūrint Lietuvos pripažinimo, Valstybės Taryba neturinti vyriausybės organo funkcijų.

Rugsėjis

28. Vokietijos reichstago vyriausiojoje komisijoje pradedo debatai dėl Vokietijos užimtų Rytų Europos kraštų, jų tarpe dėl Lietuvos ateities.

Spalis

5. Reicho kancleris Max von Baden pareiškė reichstago, kad lietuvių tauta pati galint spęsti savo likimą.

8. Valstybės Taryba raštu pareiškė protestą reicho kancleriui dėl vokiečių vedamų derybų, kuriomis norima perleisti Vilnių lenkams.

9. Valstybės Taryba raštu reicho kancleriui pareikalavo, kad tuojau pat būtų leista sudaryti Lietuvos vyriausybę. Valstybės Tarybos atstovai turėtų iš okupacinės karo valdžios perimti krašto valdymą.

20. Reicho kancleris kunigaikštis Max von Baden pareiškė Lietuvos Tarybai Vokietijos vyriausybės vardu, kad vokiečių vyriausybė pripažino tautų apsisprendimo teisę, todėl ji palieka pačioms tautoms pasisakyti dėl savo valstybinės nepriklausomybės. Lygiu būdu Vokietijos vyriausybė nesirengia viena pati imtis priemonių dėl Lietuvos ir Lenkijos sienų. Tarybos reikalas esąs sudaryti laikiną vyriausybę. Karinė valdžia Lietuvoje pakeičiama civiline valdžia, kuri pasiliks krašte tol, kol ją galės perimti Lietuvos vyriausybė. Vokietijos vyriausybė sutinka laikinai palikti Lietuvoje kariuomenę ir susisiekimo priemonės.

24. Išrinkta šiaulių miesto savivaldybė.

27. Vilniuje pradėta organizuoti Lietuvos kriminalinę policiją.

Lapkritis

1. Vilniuje įkurta pirmoji lietuvių skautų draugovė. Tas įvykis laikomas Lietuvos skautų organizacijos pradžia.

2. Valstybės Taryba paskelbė, kad 1918. VII. 11 nutarimas dėl kunigaikščio Uracho išrinkimo Lietuvos karalium anuliuojamas. Klausimas paliktas galutinai išspręsti Steigiamajam Seimui.

2. Valstybės Taryba priėmė Lietuvos valstybės laikinosios konstitucijos pamatinius dėsnius.

5. Valstybės Tarybos piridiumas pavedė prof. Augustinui Voldemarui sudaryti vyriausybę.

11. Sudaryta pirmoji Lietuvos vyriausybė. Ministras pirmininkas ir užsienio reikalų ministras — prof. Augustinas Voldemaras, vidaus reikalų ministras — Vladas Stašinskas, teisingumo — Petras Leonas, finansų, prekybos ir pramonės — Martynas Yčas, žemės ūkio ir valstybės turtų — Juozas Tūbelis, krašto apsaugos — pulk. Mykolas Velykis, ministras be portfelio gudų reikalams — Juozas Voronko, ministras be portfelio žydų reikalams — Jokūbas Vigodskis, švietimo ministerijos valdytojas — Jonas Yčas.

11. Paliaubomis tarp santarvininkų ir Vokietijos panaikinta Lietuvos Brastos sutartis tarp Vokietijos, Rusijos ir kitų centrinės Europos alijantų.

14. Pirmasis Ministrų Kabinetas išdėstė Valstybės Tarybos posėdyje savo veikimo programą.

16. Tilžėje įsteigė Prūsų Lietuvių Tautinė Taryba, kuri pradėjo akciją už Mažosios Lietuvos susijungimą su Didžiąja Lietuva. Tarybos pirmininkas — Dr. Vilijus Gaigalaitis, nariai: Viktoras Gailius, Erdmonas Simonaitis ir Jonas Vanagaitis.

20. Berlyne pradėjo veikti pirmoji Lietuvos pasiuntinybė užsienyje. Atstovu paskirtas Dr. Jurgis Saulys.

23. Išleistas pirmas įsakymas kariuomenei, kuriuo sudaroma Apsaugos Taryba iš pulk. Chaleckio, papulk. Nastopkos ir gyd. papulk. Nagevičiaus. Sekretorium paskirtas poruėnikas Liormanas.

27. Lietuvos Tarybos nariais paskirti Voldemaras Čarneckis, Liudas Noreika ir Vytautas Petrulis.

30. Prūsų Lietuvos Tautinė Taryba išleido deklaraciją dėl Mažosios Lietuvos noro susijungti su Didžiąja Lietuva.

(—) Kilus vokiečių revoliucijai, panaikinta vokiečių karo okupacinė valdžia Lietuvoje ir paskirtas civilinis komisaras Dr. Zimmerle.

Gruodis

1. Krašto apsaugos ministro įsakymu gudas pulk. Lavrentjevas paskirtas gudų pulko vadu, kuris su gudų karininkų grupe išvyko į Gardiną pulko organizuoti.

5. Valstybės Taryba priėmė Vilniaus universiteto statutą.

8. Marijonų generolas kun. Jurgis Matulevičius iškilmingai įvesdintas į Vilniaus arkivyskupo pareigas.

8. Lietuvos ir Gudijos komunistų partijos centrinis komitetas veikia Sovietų Rusijoje, sudarė "Lietuvos laikinąją darbininkų revoliucinę vyriausybę" su V. Kapsuku-Mickevičium priėmė.

13. Teisingumo ministras išleido aplinkraštį, kaip pasielgti su nebaigtomis bylomis, perimtomis iš vokiečių teismų. Toji data laikoma Lietuvos teismų įsteigimo pradžia.

14. Vyriausybės įsakymu Lietuvoje nusavinti majoratai.

17. Vidaus reikalų ministras V. Stašinskas išleido pirmą aplinkraštį "dėl savivaldybių Lietuvoje".

18. Vokiečiai likvidavo savo karinę administraciją Vilniuje.

18-19. Įvyko Kauno miesto tarybos rinkimai.

22. Sov. Rusijos vyriausybė pripažino "Lietuvos laikinąją darbininkų revoliucinę vyriausybę", sudarytą Sov. Rusijoje.

(Bus daugiau)

Prezidentas Eisenhoweris ir viceprezidentas Nixonas po grįžimo iš NATO posėdžių Paryžiuje.